നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

അങ്ഗുത്തരനികായോ

ഏകകനിപാതപാളി

൧. രൂപാദിവഗ്ഗോ

൧. ഏവം മേ സുതം - ഏകം സമയം ഭഗവാ സാവത്ഥിയം വിഹരതി ജേതവനേ അനാഥപിണ്ഡികസ്സ ആരാമേ. തത്ര ഖോ ഭഗവാ ഭിക്ഖൂ ആമന്തേസി - ''ഭിക്ഖവോ''തി. ''ഭദന്തേ''തി തേ ഭിക്ഖൂ ഭഗവതോ പച്ചസ്സോസും. ഭഗവാ ഏതദവോച -

''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകരൂപമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിരൂപം. ഇത്ഥിരൂപം, ഭിക്ഖവേ, പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ''തി. പഠമം.

൨. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകസദ്ദമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിസദ്ദോ. ഇത്ഥിസദ്ദോ, ഭിക്ഖവേ, പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ''തി. ദുതിയം.

൩. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകഗന്ധമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിഗന്ധോ. ഇത്ഥിഗന്ധോ, ഭിക്ഖവേ, പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ''തി. തതിയം.

൪. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകരസമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിരസോ. ഇത്ഥിരസോ, ഭിക്ഖവേ, പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ''തി. ചതുത്ഥം.

൫. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകഫോട്ഠബ്ബമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിഫോട്ഠബ്ബോ. ഇത്ഥിഫോട്ഠബ്ബോ, ഭിക്ഖവേ, പുരിസസ്സ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ''തി. പഞ്ചമം.

൬. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകരൂപമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പുരിസരൂപം. പുരിസരൂപം, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ''തി. ഛട്ഠം.

൭. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകസദ്ദമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പുരിസസദ്ദോ. പുരിസസദ്ദോ, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ''തി. സത്തമം.

൮. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകഗന്ധമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പുരിസഗന്ധോ.

പുരിസഗന്ധോ, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ’’തി. അട്ഠമം.

൯. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകരസമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പുരിസരസോ. പുരിസരസോ, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ’’തി. നവമം.

൧൦. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകഫോട്ഠബ്ബമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പുരിസഫോട്ഠബ്ബോ. പുരിസഫോട്ഠബ്ബോ, ഭിക്ഖവേ, ഇത്ഥിയാ ചിത്തം പരിയാദായ തിട്ഠതീ’’തി. ദസമം.

രൂപാദിവഗ്ഗോ പഠമോ.

൨. നീവരണപ്പഹാനവഗ്ഗോ

൧൧. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നോ വാ കാമച്ഛന്ദോ ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നോ വാ കാമച്ഛന്ദോ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, സുഭനിമിത്തം. സുഭനിമിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അയോനിസോ മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നോ ചേവ കാമച്ഛന്ദോ ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നോ ച കാമച്ഛന്ദോ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതീ''തി. പഠമം.

൧൨. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നോ വാ ബ്യാപാദോ ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നോ വാ ബ്യാപാദോ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പടിഘനിമിത്തം. പടിഘനിമിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അയോനിസോ മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നോ ചേവ ബ്യാപാദോ ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നോ ച ബ്യാപാദോ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതീ''തി. ദുതിയം.

൧൩. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നം വാ ഥിനമിദ്ധം [ഥീനമിദ്ധം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നം വാ ഥിനമിദ്ധം ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അരതി തന്ദീ [തന്ദി (ക॰)] വിജമ്ഭിതാ [വിജമ്ഭികാ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ഭത്തസമ്മദോ ചേതസോ ച ലീനത്തം. ലീനചിത്തസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നഞ്ചേവ ഥിനമിദ്ധം ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നഞ്ച ഥിനമിദ്ധം ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതീ''തി. തതിയം.

൧൪. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നം വാ ഉദ്ധച്ചകുക്കുച്ചം ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നം വാ ഉദ്ധച്ചകുക്കുച്ചം ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചേതസോ അവൂപസമോ. അവൂപസന്തചിത്തസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നഞ്ചേവ ഉദ്ധച്ചകുക്കുച്ചം ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നഞ്ച ഉദ്ധച്ചകുക്കുച്ചം ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതീ''തി. ചതുത്ഥം.

൧൫. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ വിചികിച്ഛാ ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നാ വാ വിചികിച്ഛാ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അയോനിസോമനസികാരോ. അയോനിസോ, ഭിക്ഖവേ, മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നാ ചേവ വിചികിച്ഛാ ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നാ ച വിചികിച്ഛാ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തതീ''തി. പഞ്ചമം.

൧൬. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നോ വാ കാമച്ഛന്ദോ നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നോ വാ കാമച്ഛന്ദോ പഹീയതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അസുഭനിമിത്തം. അസുഭനിമിത്തം, ഭിക്ഖവേ, യോനിസോ മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നോ ചേവ കാമച്ഛന്ദോ നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നോ ച കാമച്ഛന്ദോ പഹീയതീ''തി. ഛട്ഠം.

൧൭. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നോ വാ ബ്യാപാദോ നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നോ വാ ബ്യാപാദോ പഹീയതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മേത്താ ചേതോവിമുത്തി. മേത്തം, ഭിക്ഖവേ, ചേതോവിമുത്തിം യോനിസോ മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നോ ചേവ ബ്യാപാദോ നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നോ ച ബ്യാപാദോ പഹീയതീ''തി. സത്തമം.

൧൮. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നം വാ ഥിനമിദ്ധം നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നം വാ ഥിനമിദ്ധം പഹീയതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ആരമ്ഭധാതു നിക്കമധാതു പരക്കമധാതു. ആരദ്ധവീരിയസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നഞ്ചേവ ഥിനമിദ്ധം നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നഞ്ച ഥിനമിദ്ധം പഹീയതീ''തി. അട്ഠമം.

൧൯. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നം വാ ഉദ്ധച്ചകുക്കുച്ചം നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നം വാ ഉദ്ധച്ചകുക്കുച്ചം പഹീയതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചേതസോ വൂപസമോ. വൂപസന്തചിത്തസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നഞ്ചേവ ഉദ്ധച്ചകുക്കുച്ചം നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നഞ്ച ഉദ്ധച്ചകുക്കുച്ചം പഹീയതീ''തി. നവമം.

൨൦. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ വിചികിച്ഛാ നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നാ വാ വിചികിച്ഛാ പഹീയതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, യോനിസോമനസികാരോ . യോനിസോ, ഭിക്ഖവേ, മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നാ ചേവ വിചികിച്ഛാ നുപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നാ ച വിചികിച്ഛാ പഹീയതീ''തി. ദസമം.

നീവരണപ്പഹാനവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

൩. അകമ്മനിയവഗ്ഗോ

൨൧. ‘‘നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അഭാവിതം അകമ്മനിയം ഹോതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം [യഥയിദം ചിത്തം (സീ॰ പീ॰) ഏവമുപരിപി]. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അഭാവിതം അകമ്മനിയം ഹോതീ’’തി. പഠമം.

൨൨. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഭാവിതം കമ്മനിയം ഹോതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതം കമ്മനിയം ഹോതീ’’തി. ദുതിയം.

൨൩. ‘‘നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അഭാവിതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അഭാവിതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. തതിയം.

൨൪. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഭാവിതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. ചതുത്ഥം.

൨൫. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അഭാവിതം അപാതുഭൂതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അഭാവിതം അപാതുഭൂതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. പഞ്ചമം.

൨൬. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഭാവിതം പാതുഭൂതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതം പാതുഭൂതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. ഛട്ഠം.

൨൭. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അഭാവിതം അബഹുലീകതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അഭാവിതം അബഹുലീകതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. സത്തമം.

൨൮. ‘‘നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഭാവിതം ബഹുലീകതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതം ബഹുലീകതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. അട്ഠമം.

൨൯. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അഭാവിതം അബഹുലീകതം ദുക്ഖാധിവഹം ഹോതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അഭാവിതം അബഹുലീകതം ദുക്ഖാധിവഹം ഹോതീ’’തി. നവമം.

൩൦. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഭാവിതം ബഹുലീകതം സുഖാധിവഹം ഹോതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതം ബഹുലീകതം സുഖാധിവഹം ഹോതീ’’തി. ദസമം.

അകമ്മനിയവഗ്ഗോ തതിയോ.

൪. അദന്തവഗ്ഗോ

൩൧. "നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അദന്തം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അദന്തം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. പഠമം.

൩൨. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ദന്തം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ദന്തം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. ദുതിയം.

൩൩. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അഗുത്തം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അഗുത്തം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. തതിയം.

൩൪. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഗുത്തം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ഗുത്തം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. ചതുത്ഥം.

൩൫. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അരക്ഖിതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അരക്ഖിതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. പഞ്ചമം.

൩൬. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം രക്ഖിതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, രക്ഖിതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. ഛട്ഠം.

൩൭. "നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അസംവുതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അസംവുതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. സത്തമം.

൩൮. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം സംവുതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, സംവുതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. അട്ഠമം.

൩൯. "നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം അദന്തം അഗുത്തം അരക്ഖിതം അസംവുതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, അദന്തം അഗുത്തം അരക്ഖിതം അസംവുതം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. നവമം.

൪൦. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ദന്തം ഗുത്തം രക്ഖിതം സംവുതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം . ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ദന്തം ഗുത്തം രക്ഖിതം സംവുതം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ"തി. ദസമം.

അദന്തവഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

൫. പണിഹിതഅച്ഛവഗ്ഗോ

൪൧. "സേയ്യഥാപി , ഭിക്ഖവേ, സാലിസൂകം വാ യവസൂകം വാ മിച്ഛാപണിഹിതം ഹത്ഥേന വാ പാദേന വാ അക്കന്തം ഹത്ഥം വാ പാദം വാ ഭേച്ഛതി [ഭിജ്ജിസ്സതി (സ്യാ॰ കം॰ ക॰), ഭേജ്ജതി (സീ॰) മോഗ്ഗല്ലാനബ്യാകരണം പസ്സിതബ്ബം] ലോഹിതം വാ ഉപ്പാദേസ്സതീതി നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. തം കിസ്സ ഹേതു? മിച്ഛാപണിഹിതത്താ, ഭിക്ഖവേ, സൂകസ്സ. ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, സോ വത ഭിക്ഖു മിച്ഛാപണിഹിതേന ചിത്തേന അവിജ്ജം ഭേച്ഛതി, വിജ്ജം ഉപ്പാദേസ്സതി, നിബ്ബാനം സച്ഛികരിസ്സതീതി നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. തം കിസ്സ ഹേതു? മിച്ഛാപണിഹിതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തസ്സാ"തി. പഠമം.

൪൨. "സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, സാലിസൂകം വാ യവസൂകം വാ സമ്മാപണിഹിതം ഹത്ഥേന വാ പാദേന വാ അക്കന്തം ഹത്ഥം വാ പാദം വാ ഭേച്ഛതി ലോഹിതം വാ ഉപ്പാദേസ്സതീതി ഠാനമേതം വിജ്ജതി. തം കിസ്സ ഹേതു? സമ്മാപണിഹിതത്താ, ഭിക്ഖവേ, സൂകസ്സ. ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, സോ വത ഭിക്ഖു സമ്മാപണിഹിതേന ചിത്തേന അവിജ്ജം ഭേച്ഛതി, വിജ്ജം ഉപ്പാദേസ്സതി, നിബ്ബാനം സച്ഛികരിസ്സതീതി ഠാനമേതം വിജ്ജതി. തം കിസ്സ ഹേതു? സമ്മാപണിഹിതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തസ്സാ"തി. ദുതിയം.

൪൩. "ഇധാഹം [ഇദാഹം (സീ॰)], ഭിക്ഖവേ, ഏകച്ചം പുഗ്ഗലം പദുട്ഠചിത്തം ഏവം ചേതസാ ചേതോ പരിച്ച പജാനാമി - 'ഇമമ്ഹി ചേ അയം സമയേ പുഗ്ഗലോ കാലം കരേയ്യ, യഥാഭതം നിക്ഖിത്തോ ഏവം നിരയേ'. തം കിസ്സ ഹേതു? ചിത്തം ഹിസ്സ , ഭിക്ഖവേ, പദുട്ഠം. "ചേതോപദോസഹേതു പന, ഭിക്ഖവേ, ഏവമിധേകച്ചേ സത്താ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ അപായം ദുഗ്ഗതിം വിനിപാതം നിരയം ഉപപജ്ജന്തീ"തി. തതിയം.

൪൪. "ഇധാഹം, ഭിക്ഖവേ, ഏകച്ചം പുഗ്ഗലം പസന്നചിത്തം ഏവം ചേതസാ ചേതോ പരിച്ച പജാനാമി - 'ഇമമ്ഹി ചേ അയം സമയേ പുഗ്ഗലോ കാലം കരേയ്യ, യഥാഭതം നിക്ഖിത്തോ ഏവം സഗ്ഗേ'. തം കിസ്സ ഹേതു? ചിത്തം ഹിസ്സ, ഭിക്ഖവേ, പസന്നം. "ചേതോപസാദഹേതു പന, ഭിക്ഖവേ, ഏവമിധേകച്ചേ സത്താ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപജ്ജന്തീ"തി. ചതുത്ഥം.

൪൫. "സേയ്യഥാപി , ഭിക്ഖവേ, ഉദകരഹദോ ആവിലോ ലുളിതോ കലലീഭൂതോ തത്ഥ ചക്ഖുമാ പുരിസോ തീരേ ഠിതോ ന പസ്സേയ്യ സിപ്പിസമ്ബുകമ്പി [സിപ്പികസമ്ബുകമ്പി (ക॰)] സക്ഖരകഠലമ്പി മച്ഛഗുമ്ബമ്പി ചരന്തമ്പി തിട്ഠന്തമ്പി. തം കിസ്സ ഹേതു? ആവിലത്താ, ഭിക്ഖവേ, ഉദകസ്സ. ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, സോ വത ഭിക്ഖു ആവിലേന ചിത്തേന അത്തത്ഥം വാ ഞസ്സതി പരത്ഥം വാ ഞസ്സതി ഉഭയത്ഥം വാ ഞസ്സതി ഉത്തരിം വാ മനുസ്സധമ്മാ അലമരിയഞാണദസ്സനവിസേസം സച്ഛികരിസ്സതീതി നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. തം കിസ്സ ഹേതു? ആവിലത്താ, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തസ്സാ"തി. പഞ്ചമം.

൪൬. ‘‘സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, ഉദകരഹദോ അച്ഛോ വിപ്പസന്നോ അനാവിലോ തത്ഥ ചക്ഖുമാ പുരിസോ തീരേ ഠിതോ പസ്സേയ്യ സിപ്പിസമ്ബുകമ്പി സക്ഖരകഠലമ്പി മച്ഛഗുമ്ബമ്പി ചരന്തമ്പി തിട്ഠന്തമ്പി. തം കിസ്സ ഹേതു? അനാവിലത്താ, ഭിക്ഖവേ, ഉദകസ്സ. ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, സോ വത ഭിക്ഖു അനാവിലേന ചിത്തേന അത്തത്ഥം വാ ഞസ്സതി പരത്ഥം വാ ഞസ്സതി ഉഭയത്ഥം വാ ഞസ്സതി ഉത്തരിം വാ മനുസ്സധമ്മാ അലമരിയഞാണദസ്സനവിസേസം സച്ഛികരിസ്സതീതി ഠാനമേതം വിജ്ജതി. തം കിസ്സ ഹേതു? അനാവിലത്താ, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തസ്സാ’’തി. ഛട്ഠം.

൪൭. ‘‘സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, യാനി കാനിചി രുക്ഖജാതാനം ഫന്ദനോ തേസം അഗ്ഗമക്ഖായതി യദിദം മുദുതായ ചേവ കമ്മഞ്ഞതായ ച. ഏവമേവം ഖോ അഹം, ഭിക്ഖവേ , നാഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ഭാവിതം ബഹുലീകതം മുദു ച ഹോതി കമ്മഞ്ഞഞ്ച യഥയിദം ചിത്തം. ചിത്തം, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതം ബഹുലീകതം മുദു ച ഹോതി കമ്മഞ്ഞഞ്ച ഹോതീ’’തി. സത്തമം.

൪൮. ‘‘നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം ലഹുപരിവത്തം യഥയിദം ചിത്തം. യാവഞ്ചിദം, ഭിക്ഖവേ, ഉപമാപി ന സുകരാ യാവ ലഹുപരിവത്തം ചിത്ത’’ന്തി. അട്ഠമം.

൪൯. ‘‘പഭസ്സരമിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. തഞ്ച ഖോ ആഗന്തുകേഹി ഉപക്കിലേസേഹി ഉപക്കിലിട്ഠ’’ന്തി. നവമം.

൫൦. ‘‘പഭസ്സരമിദം, ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. തഞ്ച ഖോ ആഗന്തുകേഹി ഉപക്കിലേസേഹി വിപ്പമുത്ത’’ന്തി. ദസമം.

പണിഹിതഅച്ഛവഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

൩. അച്ഛരാസങ്ഘാതവഗ്ഗോ

൫൧. "പഭസ്സരമിദം , ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. തഞ്ച ഖോ ആഗന്തുകേഹി ഉപക്കിലേസേഹി ഉപക്കിലിട്ഠം. തം അസ്സുതവാ പുഥുജ്ജനോ യഥാഭൂതം നപ്പജാനാതി. തസ്മാ 'അസ്സുതവതോ പുഥുജ്ജനസ്സ ചിത്തഭാവനാ നത്ഥീ'തി വദാമീ"തി. പഠമം.

൫൨. "പഭസ്സരമിദം , ഭിക്ഖവേ, ചിത്തം. തഞ്ച ഖോ ആഗന്തുകേഹി ഉപക്കിലേസേഹി വിപ്പമുത്തം. തം സുതവാ അരിയസാവകോ യഥാഭൂതം പജാനാതി. തസ്മാ 'സുതവതോ അരിയസാവകസ്സ ചിത്തഭാവനാ അത്ഥീ'തി വദാമീ"തി. ദുതിയം.

൫൩. "അച്ഛരാസങ്ഘാതമത്തമ്പി ചേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു മേത്താചിത്തം [മേത്തം ചിത്തം (സീ॰), മേത്തചിത്തം (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰ ക॰)] ആസേവതി; അയം വുച്ചതി, ഭിക്ഖവേ - 'ഭിക്ഖു അരിത്തജ്ഝാനോ വിഹരതി സത്ഥുസാസനകരോ ഓവാദപതികരോ, അമോഘം രട്ഠപിണ്ഡം ഭുഞ്ജതി'. കോ പന വാദോ യേ നം ബഹുലീകരോന്തീ"തി! തതിയം.

൫൪. "അച്ഛരാസങ്ഘാതമത്തമ്പി ചേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു മേത്താചിത്തം ഭാവേതി; അയം വുച്ചതി, ഭിക്ഖവേ - 'ഭിക്ഖു അരിത്തജ്ഝാനോ വിഹരതി സത്ഥുസാസനകരോ ഓവാദപതികരോ, അമോഘം രട്ഠപിണ്ഡം ഭുഞ്ജതി'. കോ പന വാദോ യേ നം ബഹുലീകരോന്തീ"തി! ചതുത്ഥം.

൫൫. "അച്ഛരാസങ്ഘാതമത്തമ്പി ചേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു മേത്താചിത്തം മനസി കരോതി; അയം വുച്ചതി, ഭിക്ഖവേ - 'ഭിക്ഖു അരിത്തജ്ഝാനോ വിഹരതി സത്ഥുസാസനകരോ ഓവാദപതികരോ അമോഘം രട്ഠപിണ്ഡം ഭുഞ്ജതി'. കോ പന വാദോ യേ നം ബഹുലീകരോന്തീ"തി! പഞ്ചമം.

൫൬. "യേ കേചി, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മാ അകുസലാ അകുസലഭാഗിയാ അകുസലപക്ഖികാ, സബ്ബേ തേ മനോപുബ്ബങ്ഗമാ. മനോ തേസം ധമ്മാനം പഠമം ഉപ്പജ്ജതി, അന്വദേവ അകുസലാ ധമ്മാ"തി. ഛട്ഠം.

൫൭. "യേ കേചി, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മാ കുസലാ കുസലഭാഗിയാ കുസലപക്ഖികാ, സബ്ബേ തേ മനോപുബ്ബങ്ഗമാ. മനോ തേസം ധമ്മാനം പഠമം ഉപ്പജ്ജതി, അന്വദേവ കുസലാ ധമ്മാ"തി. സത്തമം.

൫൮. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പമാദോ. പമത്തസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ"തി. അട്ഠമം.

൫൯. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പമാദോ. അപ്പമത്തസ്സ, ഭിക്ഖവേ,

അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. നവമം.

൧൦. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, കോസജ്ജം. കുസീതസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. ദസമം.

അച്ഛരാസങ്ഘാതവഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

൭. വീരിയാരമ്ഭാദിവഗ്ഗോ

൬൧. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, വീരിയാരമ്ഭോ [വിരിയാരമ്ഭോ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)]. ആരദ്ധവീരിയസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. പഠമം.

൬൨. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മഹിച്ഛതാ. മഹിച്ഛസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. ദുതിയം.

൬൩. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പിച്ഛതാ. അപ്പിച്ഛസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. തതിയം.

൬൪. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അസന്തുട്ഠിതാ. അസന്തുട്ഠസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. ചതുത്ഥം.

൬൫. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, സന്തുട്ഠിതാ. സന്തുട്ഠസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. പഞ്ചമം.

൬൬. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അയോനിസോമനസികാരോ. അയോനിസോ, ഭിക്ഖവേ, മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. ഛട്ഠം.

൬൭. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, യോനിസോമനസികാരോ. യോനിസോ, ഭിക്ഖവേ, മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. സത്തമം.

൬൮. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അസമ്പജഞ്ഞം. അസമ്പജാനസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. അട്ഠമം.

൬൯. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, സമ്പജഞ്ഞം. സമ്പജാനസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. നവമം.

൭൦. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പാപമിത്തതാ. പാപമിത്തസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി. ദസമം.

വീരിയാരമ്ഭാദിവഗ്ഗോ സത്തമോ.

൮. കല്യാണമിത്താദിവഗ്ഗോ

൭൧. "നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, കല്യാണമിത്തതാ. കല്യാണമിത്തസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ"തി. പഠമം.

൭൨. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം. അനുയോഗാ, ഭിക്ഖവേ, അകുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗാ കുസലാനം ധമ്മാനം അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ"തി. ദുതിയം.

൭൩. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം. അനുയോഗാ, ഭിക്ഖവേ, കുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗാ അകുസലാനം ധമ്മാനം അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ"തി. തതിയം.

൭൪. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ ബോജ്ഝങ്ഗാ നുപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ ബോജ്ഝങ്ഗാ ന ഭാവനാപാരിപൂരിം ഗച്ഛന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അയോനിസോമനസികാരോ. അയോനിസോ, ഭിക്ഖവേ, മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നാ ചേവ ബോജ്ഝങ്ഗാ നുപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച ബോജ്ഝങ്ഗാ ന ഭാവനാപാരിപൂരിം ഗച്ഛന്തീ"തി. ചതുത്ഥം.

൭൫. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവനാപാരിപൂരിം ഗച്ഛന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, യോനിസോമനസികാരോ . യോനിസോ , ഭിക്ഖവേ, മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നാ ചേവ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവനാപാരിപൂരിം ഗച്ഛന്തീ"തി. പഞ്ചമം.

൭൬. "അപ്പമത്തികാ ഏസാ, ഭിക്ഖവേ, പരിഹാനി യദിദം ഞാതിപരിഹാനി. ഏതം പതികിട്ഠം, ഭിക്ഖവേ, പരിഹാനീനം യദിദം പഞ്ഞാപരിഹാനീ"തി. ഛട്ഠം.

൭൭. "അപ്പമത്തികാ ഏസാ, ഭിക്ഖവേ, വുഡ്ഢി യദിദം ഞാതിവുഡ്ഢി. ഏതദഗ്ഗം, ഭിക്ഖവേ, വുഡ്ഢീനം യദിദം പഞ്ഞാവുഡ്ഢി. തസ്മാതിഹ, ഭിക്ഖവേ, ഏവം സിക്ഖിതബ്ബം - 'പഞ്ഞാവുഡ്ഢിയാ വഡ്ഢിസ്സാമാ'തി. ഏവഞ്ഹി വോ, ഭിക്ഖവേ , സിക്ഖിതബ്ബ"ന്തി. സത്തമം.

൭൮. "അപ്പമത്തികാ ഏസാ, ഭിക്ഖവേ, പരിഹാനി യദിദം ഭോഗപരിഹാനി. ഏതം പതികിട്ഠം, ഭിക്ഖവേ, പരിഹാനീനം യദിദം

പഞ്ഞാപരിഹാനീ’’തി. അട്ഠമം.

൯൭. ‘‘അപ്പമത്തികാ ഏസാ, ഭിക്ഖവേ, വുഡ്ഢി യദിദം ഭോഗവുഡ്ഢി. ഏതദഗ്ഗം, ഭിക്ഖവേ, വുഡ്ഢീനം യദിദം പഞ്ഞാവുഡ്ഢി. തസ്മാതിഹ, ഭിക്ഖവേ, ഏവം സിക്ഖിതബ്ബം - ‘പഞ്ഞാവുഡ്ഢിയാ വഡ്ഢിസ്സാമാ’തി. ഏവഞ്ഹി വോ, ഭിക്ഖവേ, സിക്ഖിതബ്ബ’’ന്തി. നവമം.

൯൮. ‘‘അപ്പമത്തികാ ഏസാ, ഭിക്ഖവേ, പരിഹാനി യദിദം യസോപരിഹാനി. ഏതം പതികിട്ഠം, ഭിക്ഖവേ, പരിഹാനീനം യദിദം പഞ്ഞാപരിഹാനീ’’തി. ദസമം.

കല്യാണമിത്താദിവഗ്ഗോ അട്ഠമോ.

ൻ. പമാദാദിവഗ്ഗോ

൮൧. ‘‘അപ്പമത്തികാ ഏസാ, ഭിക്ഖവേ, വുദ്ധി യദിദം യസോവുദ്ധി. ഏതദഗ്ഗം, ഭിക്ഖവേ, വുദ്ധീനം യദിദം പഞ്ഞാവുദ്ധി. തസ്മാതിഹ, ഭിക്ഖവേ, ഏവം സിക്ഖിതബ്ബം - ‘പഞ്ഞാവുദ്ധിയാ വദ്ധിസ്സാമാ’തി. ഏവഞ്ഹി വോ, ഭിക്ഖവേ, സിക്ഖിതബ്ബ’’ന്തി. പഠമം.

൮൨. ‘‘നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പമാദോ. പമാദോ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. ദുതിയം.

൮൩. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പമാദോ. അപ്പമാദോ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. തതിയം.

൮൪. ‘‘നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, കോസജ്ജം. കോസജ്ജം, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. ചതുത്ഥം.

൮൫. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, വീരിയാരമ്ഭോ. വീരിയാരമ്ഭോ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. പഞ്ചമം.

൮൬. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മഹിച്ഛതാ. മഹിച്ഛതാ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. ഛട്ഠം.

൮൭. ‘‘നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പിച്ഛതാ. അപ്പിച്ഛതാ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. സത്തമം.

൮൮. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അസന്തുട്ഠിതാ. അസന്തുട്ഠിതാ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. അട്ഠമം.

൮൯. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, സന്തുട്ഠിതാ. സന്തുട്ഠിതാ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. നവമം.

൯൦. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അയോനിസോ മനസികാരോ. അയോനിസോമനസികാരോ , ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. ദസമം.

൯൧. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, യോനിസോ

മനസികാരോ. യോനിസോമനസികാരോ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. ഏകാദസമം.

൧൨. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അസമ്പജഞ്ഞം. അസമ്പജഞ്ഞം, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. ദ്വാദസമം.

൧൩. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, സമ്പജഞ്ഞം. സമ്പജഞ്ഞം, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. തേരസമം.

൧൪. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പാപമിത്തതാ. പാപമിത്തതാ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. ചുദ്ദസമം.

൧൫. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, കല്യാണമിത്തതാ. കല്യാണമിത്തതാ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. പന്നരസമം.

൧൬. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം. അനുയോഗോ, ഭിക്ഖവേ, അകുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. സോളസമം.

൧൭. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം. അനുയോഗോ, ഭിക്ഖവേ, കുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. സത്തരസമം.

പമാദാദിവഗ്ഗോ നവമോ.

൧൦. ദുതിയപമാദാദിവഗ്ഗോ

൯൮. ''അജ്ഝത്തികം , ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പമാദോ. പമാദോ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. പഠമം.

൯൯. ''അജ്ഝത്തികം, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പമാദോ. അപ്പമാദോ , ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. ദുതിയം.

൧൦൦. ''അജ്ഝത്തികം, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, കോസജ്ജം. കോസജ്ജം, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. തതിയം.

൧൦൧. ''അജ്ഝത്തികം, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, വീരിയാരമ്ഭോ. വീരിയാരമ്ഭോ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. ചതുത്ഥം.

൧൦൨-൧൦൯. ''അജ്ഝത്തികം , ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മഹിച്ഛതാ…പേ॰… അപ്പിച്ഛതാ… അസന്തുട്ഠിതാ… സന്തുട്ഠിതാ… അയോനിസോമനസികാരോ… യോനിസോമനസികാരോ… അസമ്പജഞ്ഞം… സമ്പജഞ്ഞം… ദ്വാദസമം.

൧൧൦. ''ബാഹിരം , ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പാപമിത്തതാ. പാപമിത്തതാ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. തേരസമം.

൧൧൧. ''ബാഹിരം, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, കല്യാണമിത്തതാ. കല്യാണമിത്തതാ, ഭിക്ഖവേ, മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. ചുദ്ദസമം.

൧൧൨. ''അജ്ഝത്തികം , ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം. അനുയോഗോ, ഭിക്ഖവേ, അകുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം മഹതോ അനത്ഥായ സംവത്തതീ''തി. പന്നരസമം.

൧൧൩. ‘‘അജ്ഝത്തികം, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗന്തി കരിത്വാ നാഞ്ഞം ഏകങ്ഗമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം. അനുയോഗോ, ഭിക്ഖവേ, കുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതീ’’തി. സോളസമം.

൧൧൪. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം സദ്ധമ്മസ്സ സമ്മോസായ അന്തരധാനായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, പമാദോ. പമാദോ, ഭിക്ഖവേ, സദ്ധമ്മസ്സ സമ്മോസായ അന്തരധാനായ സംവത്തതീ’’തി. സത്തരസമം.

൧൧൫. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം സദ്ധമ്മസ്സ ഠിതിയാ അസമ്മോസായ അനന്തരധാനായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പമാദോ. അപ്പമാദോ , ഭിക്ഖവേ, സദ്ധമ്മസ്സ ഠിതിയാ അസമ്മോസായ അനന്തരധാനായ സംവത്തതീ’’തി. അട്ഠാരസമം.

൧൧൬. ‘‘നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം സദ്ധമ്മസ്സ സമ്മോസായ അന്തരധാനായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, കോസജ്ജം. കോസജ്ജം, ഭിക്ഖവേ, സദ്ധമ്മസ്സ സമ്മോസായ അന്തരധാനായ സംവത്തതീ’’തി. ഏകൂനവീസതിമം.

൧൧൭. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം സദ്ധമ്മസ്സ ഠിതിയാ അസമ്മോസായ അനന്തരധാനായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, വീരിയാരമ്ഭോ. വീരിയാരമ്ഭോ, ഭിക്ഖവേ, സദ്ധമ്മസ്സ ഠിതിയാ അസമ്മോസായ അനന്തരധാനായ സംവത്തതീ’’തി. വീസതിമം.

൧൧൮-൧൨൮. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം സദ്ധമ്മസ്സ സമ്മോസായ അന്തരധാനായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മഹിച്ഛതാ...പേ॰... അപ്പിച്ഛതാ... അസന്തുട്ഠിതാ... സന്തുട്ഠിതാ... അയോനിസോമനസികാരോ... യോനിസോമനസികാരോ... അസമ്പജഞ്ഞം... സമ്പജഞ്ഞം ... പാപമിത്തതാ... കല്യാണമിത്തതാ... അനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം. അനുയോഗോ, ഭിക്ഖവേ, അകുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം സദ്ധമ്മസ്സ സമ്മോസായ അന്തരധാനായ സംവത്തതീ’’തി. ഏകത്തിംസതിമം.

൧൨൯. ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം സദ്ധമ്മസ്സ ഠിതിയാ അസമ്മോസായ അനന്തരധാനായ സംവത്തതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അനുയോഗോ കുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം. അനുയോഗോ, ഭിക്ഖവേ, കുസലാനം ധമ്മാനം, അനനുയോഗോ അകുസലാനം ധമ്മാനം സദ്ധമ്മസ്സ ഠിതിയാ അസമ്മോസായ അനന്തരധാനായ സംവത്തതീ’’തി. ചതുക്കോടികം നിട്ഠിതം. ബാത്തിംസതിമം.

൧൩൦. ‘‘യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അധമ്മം ധമ്മോതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഅഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാനം . ബഹുഞ്ച

തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അപുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം [തേപിമം (സീ॰)] സദ്ധമ്മം അന്തരധാപേന്തീ''തി. തേത്തിംസതിമം.

൧൩൪. ''യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ധമ്മം അധമ്മോതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഅഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അപുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം അന്തരധാപേന്തീ''തി. ചതുത്തിംസതിമം.

൧൩൫-൧൩൯. ''യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അവിനയം വിനയോതി ദീപേന്തി...പേ॰... വിനയം അവിനയോതി ദീപേന്തി...പേ॰... അഭാസിതം അലപിതം തഥാഗതേന ഭാസിതം ലപിതം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി...പേ॰... ഭാസിതം ലപിതം തഥാഗതേന അഭാസിതം അലപിതം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി...പേ॰... അനാചിണ്ണം തഥാഗതേന ആചിണ്ണം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി...പേ॰... ആചിണ്ണം തഥാഗതേന അനാചിണ്ണം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി...പേ॰... അപഞ്ഞത്തം തഥാഗതേന പഞ്ഞത്തം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി...പേ॰... പഞ്ഞത്തം തഥാഗതേന അപഞ്ഞത്തം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഅഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അപുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം അന്തരധാപേന്തീ''തി. ദ്വാചത്താലീസതിമം.

ദുതിയപമാദാദിവഗ്ഗോ ദസമോ.

൨൨. അധമ്മവഗ്ഗോ

൨൪൦. ''യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അധമ്മം അധമ്മോതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ പുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം ഠപേന്തീ''തി [ഥപേന്തീതി (ക॰)]. പഠമം.

൨൪൧. ''യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ധമ്മം ധമ്മോതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ പുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം ഠപേന്തീ''തി. ദുതിയം.

൨൪൨-൨൪൯. ''യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അവിനയം അവിനയോതി ദീപേന്തി…പേ॰… വിനയം വിനയോതി ദീപേന്തി…പേ॰… അഭാസിതം അലപിതം തഥാഗതേന അഭാസിതം അലപിതം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി…പേ॰… ഭാസിതം ലപിതം തഥാഗതേന ഭാസിതം ലപിതം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി…പേ॰… അനാചിണ്ണം തഥാഗതേന അനാചിണ്ണം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി…പേ॰… ആചിണ്ണം തഥാഗതേന ആചിണ്ണം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി…പേ॰… അപഞ്ഞത്തം തഥാഗതേന അപഞ്ഞത്തം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി…പേ॰… പഞ്ഞത്തം തഥാഗതേന പഞ്ഞത്തം തഥാഗതേനാതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ പുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം ഠപേന്തീ''തി. ദസമം.

അധമ്മവഗ്ഗോ ഏകാദസമോ.

൨൩. അനാപത്തിവഗ്ഗോ

൨൨൧. ‘‘യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അനാപത്തിം ആപത്തീതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഅഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അപുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം അന്തരധാപേന്തീ’’തി. പഠമം.

൨൨൨. ‘‘യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ആപത്തിം അനാപത്തീതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഅഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അപുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം അന്തരധാപേന്തീ’’തി. ദുതിയം.

൨൨൩-൨൩൦. ‘‘യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ലഹുകം ആപത്തിം ഗരുകാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി…പേ… ഗരുകം ആപത്തിം ലഹുകാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി… പേ… ദുട്ഠുല്ലം ആപത്തിം അദുട്ഠുല്ലാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി…പേ… അദുട്ഠുല്ലം ആപത്തിം ദുട്ഠുല്ലാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി…പേ… സാവസേസം ആപത്തിം അനവസേസാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി…പേ… അനവസേസം ആപത്തിം സാവസേസാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി…പേ… സപ്പടികമ്മം ആപത്തിം അപ്പടികമ്മാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി…പേ… അപ്പടികമ്മം ആപത്തിം സപ്പടികമ്മാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഅഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അപുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം അന്തരധാപേന്തീ’’തി. ദസമം.

൨൩൧. ‘‘യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ അനാപത്തിം അനാപത്തീതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ പുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം ഠപേന്തീ’’തി. ഏകാദസമം.

൨൩൨. ‘‘യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ആപത്തിം ആപത്തീതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ പുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം ഠപേന്തീ’’തി. ദ്വാദസമം.

൨൩൩-൨൪൦. ‘‘യേ തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ലഹുകം ആപത്തിം ലഹുകാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി… ഗരുകം ആപത്തിം ഗരുകാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി… ദുട്ഠുല്ലം ആപത്തിം ദുട്ഠുല്ലാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി… അദുട്ഠുല്ലം ആപത്തിം അദുട്ഠുല്ലാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി… സാവസേസം ആപത്തിം സാവസേസാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി… അനവസേസം ആപത്തിം അനവസേസാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി… സപ്പടികമ്മം ആപത്തിം സപ്പടികമ്മാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി… അപ്പടികമ്മം ആപത്തിം അപ്പടികമ്മാ ആപത്തീതി ദീപേന്തി തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ബഹുജനഹിതായ പടിപന്നാ ബഹുജനസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ

അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാനം. ബഹുഞ്ച തേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ പുഞ്ഞം പസവന്തി, തേ ചിമം സദ്ധമ്മം ഠപേന്തീ''തി. വീസതിമം.

അനാപത്തിവഗ്ഗോ ദ്വാദസമോ.

൨൩. ഏകപുഗ്ഗലവഗ്ഗോ

൧൭൦. ‘‘ഏകപുഗ്ഗലോ , ഭിക്ഖവേ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി ബഹുജനഹിതായ ബഹുജനസുഖായ ലോകാനുകമ്പായ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാനം . കതമോ ഏകപുഗ്ഗലോ? തഥാഗതോ അരഹം സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകപുഗ്ഗലോ ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി ബഹുജനഹിതായ ബഹുജനസുഖായ ലോകാനുകമ്പായ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാന’’ന്തി.

൧൭൧. ‘‘ഏകപുഗ്ഗലസ്സ, ഭിക്ഖവേ, പാതുഭാവോ ദുല്ലഭോ ലോകസ്മിം. കതമസ്സ ഏകപുഗ്ഗലസ്സ? തഥാഗതസ്സ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ. ഇമസ്സ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകപുഗ്ഗലസ്സ പാതുഭാവോ ദുല്ലഭോ ലോകസ്മി’’ന്തി.

൧൭൨. ‘‘ഏകപുഗ്ഗലോ, ഭിക്ഖവേ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി അച്ഛരിയമനുസ്സോ. കതമോ ഏകപുഗ്ഗലോ? തഥാഗതോ അരഹം സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകപുഗ്ഗലോ ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി അച്ഛരിയമനുസ്സോ’’തി.

൧൭൩. ‘‘ഏകപുഗ്ഗലസ്സ, ഭിക്ഖവേ, കാലകിരിയാ ബഹുനോ ജനസ്സ അനുതപ്പാ [ആനുതപ്പാ (സീ॰)] ഹോതി. കതമസ്സ ഏകപുഗ്ഗലസ്സ? തഥാഗതസ്സ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ. ഇമസ്സ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകപുഗ്ഗലസ്സ കാലകിരിയാ ബഹുനോ ജനസ്സ അനുതപ്പാ ഹോതീ’’തി.

൧൭൪. ‘‘ഏകപുഗ്ഗലോ, ഭിക്ഖവേ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി അദുതിയോ അസഹായോ അപ്പടിമോ അപ്പടിസമോ അപ്പടിഭാഗോ അപ്പടിപുഗ്ഗലോ അസമോ അസമസമോ ദ്വിപദാനം അഗ്ഗോ. കതമോ ഏകപുഗ്ഗലോ? തഥാഗതോ അരഹം സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകപുഗ്ഗലോ ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി അദുതിയോ അസഹായോ അപ്പടിമോ അപ്പടിസമോ അപ്പടിഭാഗോ അപ്പടിപുഗ്ഗലോ അസമോ അസമസമോ ദ്വിപദാനം അഗ്ഗോ’’തി.

൧൭൫-൧൮൬. ‘‘ഏകപുഗ്ഗലസ്സ , ഭിക്ഖവേ, പാതുഭാവാ മഹതോ ചക്ഖുസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, മഹതോ ആലോകസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, മഹതോ ഓഭാസസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, ഛന്നം അനുത്തരിയാനം പാതുഭാവോ ഹോതി, ചതുന്നം പടിസമ്ഭിദാനം സച്ഛികിരിയാ ഹോതി, അനേകധാതുപടിവേധോ ഹോതി, നാനാധാതുപടിവേധോ ഹോതി, വിജ്ജാവിമുത്തിഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി, സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി, സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി, അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി, അരഹത്തഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി. കതമസ്സ ഏകപുഗ്ഗലസ്സ? തഥാഗതസ്സ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ. ഇമസ്സ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകപുഗ്ഗലസ്സ പാതുഭാവാ മഹതോ ചക്ഖുസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, മഹതോ ആലോകസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, മഹതോ ഓഭാസസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, ഛന്നം അനുത്തരിയാനം പാതുഭാവോ ഹോതി, ചതുന്നം പടിസമ്ഭിദാനം സച്ഛികിരിയാ ഹോതി, അനേകധാതുപടിവേധോ ഹോതി, നാനാധാതുപടിവേധോ ഹോതി, വിജ്ജാവിമുത്തിഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി,

സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി, സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി, അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതി, അരഹത്തഫലസച്ഛികിരിയാ ഹോതീ''തി.

൧൮൭. ''നാഹം ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകപുഗ്ഗലമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം തഥാഗതേന അനുത്തരം ധമ്മചക്കം പവത്തിതം സമ്മദേവ അനുപ്പവത്തേതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, സാരിപുത്തോ. സാരിപുത്തോ, ഭിക്ഖവേ, തഥാഗതേന അനുത്തരം ധമ്മചക്കം പവത്തിതം സമ്മദേവ അനുപ്പവത്തേതീ''തി.

ഏകപുഗ്ഗലവഗ്ഗോ തേരസമോ.

൧൪. ഏതദഗ്ഗവഗ്ഗോ

൧. പഠമവഗ്ഗോ

൧൮൮. “ഏതദഗ്ഗം , ഭിക്ഖവേ, മമ സാവകാനം ഭിക്ഖൂനം രത്തഞ്ഞൂനം യദിദം അഞ്ഞാസികോണ്ഡഞ്ഞോ” [അഞ്ഞാതകോണ്ഡഞ്ഞോതി (ക॰), അഞ്ഞാകോണ്ഡഞ്ഞോ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)].

൧൮൯. ... മഹാപഞ്ഞാനം യദിദം സാരിപുത്തോ.

൧൯൦. ... ഇദ്ധിമന്താനം യദിദം മഹാമോഗ്ഗല്ലാനോ.

൧൯൧. ... ധുതവാദാനം [ധുതങ്ഗധരാനം (കത്ഥചി)] യദിദം മഹാകസ്സപോ.

൧൯൨. ... ദിബ്ബചക്ഖുകാനം യദിദം അനുരുദ്ധോ.

൧൯൩. ... ഉച്ചാകുലികാനം യദിദം ഭദ്ദിയോ കാളിഗോധായപുത്തോ.

൧൯൪. ... മഞ്ജുസ്സരാനം യദിദം ലകുണ്ഡക [ലകുണ്ടക (സ്യാ॰ കം॰)] ഭദ്ദിയോ.

൧൯൫. ... സീഹനാദികാനം യദിദം പിണ്ഡോലഭാരദ്വാജോ.

൧൯൬. ... ധമ്മകഥികാനം യദിദം പുണ്ണോ മന്താണിപുത്തോ.

൧൯൭. ... സംഖിത്തേന ഭാസിതസ്സ വിത്ഥാരേന അത്ഥം വിഭജന്താനം യദിദം മഹാകച്ചാനോതി.

വഗ്ഗോ പഠമോ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

൧൯൮. “ഏതദഗ്ഗം , ഭിക്ഖവേ, മമ സാവകാനം ഭിക്ഖൂനം മനോമയം കായം അഭിനിമ്മിനന്താനം യദിദം ചൂളപന്ഥകോ” [ചുല്ലപന്ഥകോ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)].

൧൯൯. ... ചേതോവിവട്ടകുസലാനം യദിദം ചൂളപന്ഥകോ.

൨൦൦. ... സഞ്ഞാവിവട്ടകുസലാനം യദിദം മഹാപന്ഥകോ.

൨൦൧. ... അരണവിഹാരീനം യദിദം സുഭൂതി.

൨൦൨. ... ദക്ഖിണേയ്യാനം യദിദം സുഭൂതി.

൨൦൩. ... ആരഞ്ഞകാനം യദിദം രേവതോ ഖദിരവനിയോ.

൨൦൪. ... ഝായീനം യദിദം കങ്ഖാരേവതോ.

൨൦൭. … ആരദ്ധവീരിയാനം യദിദം സോണോ കോളിവിസോ.

൨൦൮. … കല്യാണവാക്കരണാനം യദിദം സോണോ കുടികണ്ണോ.

൨൦൯. … ലാഭീനം യദിദം സീവലി.

൨൦൧൦. … സദ്ധാധിമുത്താനം യദിദം വക്കലീതി.

വഗ്ഗോ ദുതിയോ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

൨൦൪. “ഏതദഗ്ഗം , ഭിക്ഖവേ, മമ സാവകാനം ഭിക്ഖൂനം സിക്ഖാകാമാനം യദിദം രാഹുലോ”.

൨൧൦. … സദ്ധാപബ്ബജിതാനം യദിദം രട്ഠപാലോ.

൨൧൧. … പഠമം സലാകം ഗണ്ഹന്താനം യദിദം കുണ്ഡധാനോ.

൨൧൨. … പടിഭാനവന്താനം യദിദം വങ്ഗീസോ.

൨൧൩. … സമന്തപാസാദികാനം യദിദം ഉപസേനോ വങ്ഗന്തപുത്തോ.

൨൧൪. … സേനാസനപഞ്ഞാപകാനം യദിദം ദബ്ബോ മല്ലപുത്തോ.

൨൧൫. … ദേവതാനം പിയമനാപാനം യദിദം പിലിന്ദവച്ഛോ.

൨൧൬. … ഖിപ്പാഭിഞ്ഞാനം യദിദം ബാഹിയോ ദാരുചീരിയോ.

൨൧൭. … ചിത്തകഥികാനം യദിദം കുമാരകസ്സപോ.

൨൧൮. … പടിസമ്ഭിദാപത്താനം യദിദം മഹാകോട്ഠിതോതി [മഹാകോട്ഠികോതി (അഞ്ഞേസു സുത്തേസു മരമ്മപോത്ഥകേ)].

വഗ്ഗോ തതിയോ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

൨൧൪. “ഏതദഗ്ഗം, ഭിക്ഖവേ, മമ സാവകാനം ഭിക്ഖൂനം ബഹുസ്സുതാനം യദിദം ആനന്ദോ”.

൨൨൦. … സതിമന്താനം യദിദം ആനന്ദോ.

൨൨൧. … ഗതിമന്താനം യദിദം ആനന്ദോ.

൨൨൨. … ധിതിമന്താനം യദിദം ആനന്ദോ.

൨൨൩. … ഉപട്ഠാകാനം യദിദം ആനന്ദോ.

൨൨൪. … മഹാപരിസാനം യദിദം ഉരുവേലകസ്സപോ.

൨൨൫. … കുലപ്പസാദകാനം യദിദം കാളുദായീ.

൨൨൬. … അപ്പാബാധാനം യദിദം ബാകുലോ [ബക്കുലോ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)].

൨൨൭. … പുബ്ബേനിവാസം അനുസ്സരന്താനം യദിദം സോഭിതോ.

൨൨൮. … വിനയധരാനം യദിദം ഉപാലി.

൨൨൯. … ഭിക്ഖുനോവാദകാനം യദിദം നന്ദകോ.

൨൩൦. … ഇന്ദ്രിയേസു ഗുത്തദ്വാരാനം യദിദം നന്ദോ.

൨൩൧. … ഭിക്ഖുഓവാദകാനം യദിദം മഹാകപ്പിനോ.

൨൩൨. … തേജോധാതുകുസലാനം യദിദം സാഗതോ.

൨൩൩. … പടിഭാനേയ്യകാനം യദിദം രാധോ.

൨൩൪. … ലൂഖചീവരധരാനം യദിദം മോഘരാജാതി.

വഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

൨൩൫. "ഏതദഗ്ഗം , ഭിക്ഖവേ, മമ സാവികാനം ഭിക്ഖുനീനം രത്തഞ്ഞൂനം യദിദം മഹാപജാപതിഗോതമീ".

൨൩൬. … മഹാപഞ്ഞാനം യദിദം ഖേമാ.

൨൩൭. … ഇദ്ധിമന്തീനം യദിദം ഉപ്പലവണ്ണാ.

൨൩൮. … വിനയധരാനം യദിദം പടാചാരാ.

൨൩൯. … ധമ്മകഥികാനം യദിദം ധമ്മദിന്നാ.

൨൪൦. … ഝായീനം യദിദം നന്ദാ.

൨൪൧. … ആരദ്ധവീരിയാനം യദിദം സോണാ.

൨൪൨. … ദിബ്ബചക്ഖുകാനം യദിദം ബകുലാ [സകുലാ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)].

൨൪൩. … ഖിപ്പാഭിഞ്ഞാനം യദിദം ഭദ്ദാ കുണ്ഡലകേസാ.

൨൪൪. … പുബ്ബേനിവാസം അനുസ്സരന്തീനം യദിദം ഭദ്ദാ കാപിലാനീ.

൨൪൩. … മഹാഭിഞ്ഞപ്പത്താനം യദിദം ഭദ്ദകച്ചാനാ.

൨൪൪. … ലൂഖചീവരധരാനം യദിദം കിസാഗോതമീ.

൨൪൫. … സദ്ധാധിമുത്താനം യദിദം സിങ്ഗാലകമാതാതി [സിഗാലമാതാതി (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)].

വഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

൬. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

൨൪൬. ''ഏതദഗ്ഗം , ഭിക്ഖവേ, മമ സാവകാനം ഉപാസകാനം പഠമം സരണം ഗച്ഛന്താനം യദിദം തപുസ്സഭല്ലികാ [തപസ്സുഭല്ലികാ (സീ॰ പീ॰)] വാണിജാ''.

൨൪൭. … ദായകാനം യദിദം സുദത്തോ ഗഹപതി അനാഥപിണ്ഡികോ.

൨൪൮. … ധമ്മകഥികാനം യദിദം ചിത്തോ ഗഹപതി മച്ഛികാസണ്ഡികോ.

൨൪൯. … ചതൂഹി സങ്ഗഹവത്ഥൂഹി പരിസം സങ്ഗണ്ഹന്താനം യദിദം ഹത്ഥകോ ആളവകോ.

൨൫൦. … പണീതദായകാനം യദിദം മഹാനാമോ സക്കോ.

൨൫൧. … മനാപദായകാനം യദിദം ഉഗ്ഗോ ഗഹപതി വേസാലികോ.

൨൫൨. … സങ്ഘുപട്ഠാകാനം യദിദം ഹത്ഥിഗാമകോ ഉഗ്ഗതോ ഗഹപതി.

൨൫൩. … അവേച്ചപ്പസന്നാനം യദിദം സൂരമ്ബട്ഠോ [സൂരോ അമ്ബട്ഠോ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰) സുരേബന്ധോ (ക॰)].

൨൫൪. … പുഗ്ഗലപ്പസന്നാനം യദിദം ജീവകോ കോമാരഭച്ചോ.

൨൫൫. … വിസ്സാസകാനം യദിദം നകുലപിതാ ഗഹപതീതി.

വഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

൨൫൬. ''ഏതദഗ്ഗം , ഭിക്ഖവേ, മമ സാവികാനം ഉപാസികാനം പഠമം സരണം ഗച്ഛന്തീനം യദിദം സുജാതാ സേനിയധീതാ'' [സേനാനീ ധീതാ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)].

൨൫൭. … ദായികാനം യദിദം വിസാഖാ മിഗാരമാതാ.

൨൫൮. … ബഹുസ്സുതാനം യദിദം ഖുജ്ജുത്തരാ.

൨൫൯. … മേത്താവിഹാരീനം യദിദം സാമാവതീ.

൨൬൨. … ഝായീനം യദിദം ഉത്തരാനന്ദമാതാ.

൨൬൩. … പണീതദായികാനം യദിദം സുപ്പവാസാ കോലിയധീതാ.

൨൬൪. … ഗിലാനുപട്ഠാകീനം യദിദം സുപ്പിയാ ഉപാസികാ.

൨൬൫. … അവേച്ചപ്പസന്നാനം യദിദം കാതിയാനീ.

൨൬൬. … വിസ്സാസികാനം യദിദം നകുലമാതാ ഗഹപതാനീ.

൨൬൭. … അനുസ്സവപ്പസന്നാനം യദിദം കാളീ ഉപാസികാ കുലഘരികാ [കുലഘരികാ (ക॰)] തി.

വഗ്ഗോ സത്തമോ.

ഏതദഗ്ഗവഗ്ഗോ ചുദ്ദസമോ.

൧൫. അട്ഠാനപാളി

൧. പഠമവഗ്ഗോ

൨൬൮. ‘‘അട്ഠാനമേതം , ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ കഞ്ചി [കിഞ്ചി (ക॰)] സങ്ഖാരം നിച്ചതോ ഉപഗച്ഛേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ കഞ്ചി സങ്ഖാരം നിച്ചതോ ഉപഗച്ഛേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ’’തി.

൨൬൯. ‘‘അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ കഞ്ചി സങ്ഖാരം സുഖതോ ഉപഗച്ഛേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ കഞ്ചി സങ്ഖാരം സുഖതോ ഉപഗച്ഛേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ’’തി.

൨൭൦. ‘‘അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ കഞ്ചി ധമ്മം അത്തതോ ഉപഗച്ഛേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ കഞ്ചി ധമ്മം അത്തതോ ഉപഗച്ഛേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ’’തി.

൨൭൧. ‘‘അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ മാതരം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ മാതരം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ’’തി.

൨൭൨. ‘‘അട്ഠാനമേതം , ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ പിതരം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ പിതരം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ’’തി.

൨൭൩. ‘‘അട്ഠാനമേതം , ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ അരഹന്തം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ അരഹന്തം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ’’തി.

൨൭൪. ‘‘അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ തഥാഗതസ്സ പദുട്ഠചിത്തോ ലോഹിതം ഉപ്പാദേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ തഥാഗതസ്സ പദുട്ഠചിത്തോ ലോഹിതം ഉപ്പാദേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ’’തി.

൨൭൫. ‘‘അട്ഠാനമേതം , ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സങ്ഘം ഭിന്ദേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ സങ്ഘം ഭിന്ദേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ’’തി.

൨൭൬. ‘‘അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ

ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുഥുജ്ജനോ അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൭൭. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ഏകിസ്സാ ലോകധാതുയാ ദ്വേ അരഹന്തോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ അപുബ്ബം അചരിമം ഉപ്പജ്ജേയ്യും. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം ഏകിസ്സാ ലോകധാതുയാ ഏകോവ അരഹം സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ ഉപ്പജ്ജേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

വഗ്ഗോ പഠമോ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

൨൭൮. ''അട്ഠാനമേതം , ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ഏകിസ്സാ ലോകധാതുയാ ദ്വേ രാജാനോ ചക്കവത്തീ അപുബ്ബം അചരിമം ഉപ്പജ്ജേയ്യും. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി . ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം ഏകിസ്സാ ലോകധാതുയാ ഏകോ രാജാ ചക്കവത്തീ ഉപ്പജ്ജേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൭൯. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ഇത്ഥീ അരഹം അസ്സ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ, ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുരിസോ അരഹം അസ്സ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൮൦. ''അട്ഠാനമേതം , ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ഇത്ഥീ രാജാ അസ്സ ചക്കവത്തീ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുരിസോ രാജാ അസ്സ ചക്കവത്തീ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൮൧-൨൮൩. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം ഇത്ഥീ സക്കത്തം കാരേയ്യ...പേ॰... മാരത്തം കാരേയ്യ...പേ॰... ബ്രഹ്മത്തം കാരേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം പുരിസോ സക്കത്തം കാരേയ്യ...പേ॰... മാരത്തം കാരേയ്യ...പേ॰... ബ്രഹ്മത്തം കാരേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൮൪. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം കായദുച്ചരിതസ്സ ഇട്ഠോ കന്തോ മനാപോ വിപാകോ നിബ്ബത്തേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം കായദുച്ചരിതസ്സ അനിട്ഠോ അകന്തോ അമനാപോ വിപാകോ നിബ്ബത്തേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൮൫-൨൮൬. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം വചീദുച്ചരിതസ്സ...പേ॰... യം മനോദുച്ചരിതസ്സ ഇട്ഠോ കന്തോ മനാപോ വിപാകോ നിബ്ബത്തേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം മനോദുച്ചരിതസ്സ അനിട്ഠോ അകന്തോ അമനാപോ വിപാകോ നിബ്ബത്തേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

വഗ്ഗോ ദുതിയോ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

൨൭൦. ''അട്ഠാനമേതം , ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം കായസുചരിതസ്സ അനിട്ഠോ അകന്തോ അമനാപോ വിപാകോ നിബ്ബത്തേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം കായസുചരിതസ്സ ഇട്ഠോ കന്തോ മനാപോ വിപാകോ നിബ്ബത്തേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൭൧-൨൭൨. ''അട്ഠാനമേതം , ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം വചീസുചരിതസ്സ...പേ॰... മനോസുചരിതസ്സ അനിട്ഠോ അകന്തോ അമനാപോ വിപാകോ നിബ്ബത്തേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം മനോസുചരിതസ്സ ഇട്ഠോ കന്തോ മനാപോ വിപാകോ നിബ്ബത്തേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൭൩. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം കായദുച്ചരിതസമങ്ഗീ തന്നിദാനാ തപ്പച്ചയാ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപജ്ജേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം കായദുച്ചരിതസമങ്ഗീ തന്നിദാനാ തപ്പച്ചയാ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ അപായം ദുഗ്ഗതിം വിനിപാതം നിരയം ഉപപജ്ജേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൭൪-൨൭൫. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം വചീദുച്ചരിതസമങ്ഗീ...പേ॰... യം മനോദുച്ചരിതസമങ്ഗീ തന്നിദാനാ തപ്പച്ചയാ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപജ്ജേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം മനോദുച്ചരിതസമങ്ഗീ തന്നിദാനാ തപ്പച്ചയാ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ അപായം ദുഗ്ഗതിം വിനിപാതം നിരയം ഉപപജ്ജേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി .

൨൭൬. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം കായസുചരിതസമങ്ഗീ തന്നിദാനാ തപ്പച്ചയാ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ അപായം ദുഗ്ഗതിം വിനിപാതം നിരയം ഉപപജ്ജേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം കായസുചരിതസമങ്ഗീ തന്നിദാനാ തപ്പച്ചയാ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപജ്ജേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

൨൭൭-൨൭൮. ''അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം വചീസുചരിതസമങ്ഗീ...പേ॰... യം മനോസുചരിതസമങ്ഗീ തന്നിദാനാ തപ്പച്ചയാ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ അപായം ദുഗ്ഗതിം വിനിപാതം നിരയം ഉപപജ്ജേയ്യ. നേതം ഠാനം വിജ്ജതി. ഠാനഞ്ച ഖോ ഏതം, ഭിക്ഖവേ, വിജ്ജതി യം മനോസുചരിതസമങ്ഗീ തന്നിദാനാ തപ്പച്ചയാ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപജ്ജേയ്യ. ഠാനമേതം വിജ്ജതീ''തി.

വഗ്ഗോ തതിയോ.

അട്ഠാനപാളി പന്നരസമോ.

൧൬. ഏകധമ്മപാളി

൧. പഠമവഗ്ഗോ

൨൯൬. ''ഏകധമ്മോ , ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ ഏകന്തനിബ്ബിദായ വിരാഗായ നിരോധായ ഉപസമായ അഭിഞ്ഞായ സമ്ബോധായ നിബ്ബാനായ സംവത്തതി. കതമോ ഏകധമ്മോ? ബുദ്ധാനുസ്സതി. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ ഏകന്തനിബ്ബിദായ വിരാഗായ നിരോധായ ഉപസമായ അഭിഞ്ഞായ സമ്ബോധായ നിബ്ബാനായ സംവത്തതീ''തി.

൨൯൭. ''ഏകധമ്മോ, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ ഏകന്തനിബ്ബിദായ വിരാഗായ നിരോധായ ഉപസമായ അഭിഞ്ഞായ സമ്ബോധായ നിബ്ബാനായ സംവത്തതി. കതമോ ഏകധമ്മോ? ധമ്മാനുസ്സതി... പേ... സങ്ഘാനുസ്സതി... സീലാനുസ്സതി... ചാഗാനുസ്സതി... ദേവതാനുസ്സതി... ആനാപാനസ്സതി... മരണസ്സതി... കായഗതാസതി... ഉപസമാനുസ്സതി. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ ഏകന്തനിബ്ബിദായ വിരാഗായ നിരോധായ ഉപസമായ അഭിഞ്ഞായ സമ്ബോധായ നിബ്ബാനായ സംവത്തതീ''തി.

വഗ്ഗോ പഠമോ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

൨൯൮. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മിച്ഛാദിട്ഠി. മിച്ഛാദിട്ഠികസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തന്തീ''തി.

൨൯൯. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തന്തി യഥയിദം , ഭിക്ഖവേ, സമ്മാദിട്ഠി. സമ്മാദിട്ഠികസ്സ , ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തന്തീ''തി.

൩൦൦. ''നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ നുപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം , ഭിക്ഖവേ, മിച്ഛാദിട്ഠി. മിച്ഛാദിട്ഠികസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ നുപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി.

൩൦൧. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ നുപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ വാ അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, സമ്മാദിട്ഠി. സമ്മാദിട്ഠികസ്സ, ഭിക്ഖവേ, അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ നുപ്പജ്ജന്തി ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പരിഹായന്തീ''തി.

൩൦൧. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ മിച്ഛാദിട്ഠി ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നാ വാ മിച്ഛാദിട്ഠി പവഡ്ഢതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, അയോനിസോമനസികാരോ. അയോനിസോ, ഭിക്ഖവേ, മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നാ ചേവ മിച്ഛാദിട്ഠി ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നാ ച മിച്ഛാദിട്ഠി പവഡ്ഢതീ"തി.

൩൦൨. "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന അനുപ്പന്നാ വാ സമ്മാദിട്ഠി ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നാ വാ സമ്മാദിട്ഠി പവഡ്ഢതി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, യോനിസോമനസികാരോ. യോനിസോ, ഭിക്ഖവേ, മനസി കരോതോ അനുപ്പന്നാ ചേവ സമ്മാദിട്ഠി ഉപ്പജ്ജതി ഉപ്പന്നാ ച സമ്മാദിട്ഠി പവഡ്ഢതീ"തി.

൩൦൩. "നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന [യേനേവം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] സത്താ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ അപായം ദുഗ്ഗതിം വിനിപാതം നിരയം ഉപപജ്ജന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മിച്ഛാദിട്ഠി. മിച്ഛാദിട്ഠിയാ, ഭിക്ഖവേ, സമന്നാഗതാ സത്താ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ അപായം ദുഗ്ഗതിം വിനിപാതം നിരയം ഉപപജ്ജന്തീ"തി.

൩൦൪. "നാഹം , ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യേന സത്താ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപജ്ജന്തി യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, സമ്മാദിട്ഠി. സമ്മാദിട്ഠിയാ, ഭിക്ഖവേ, സമന്നാഗതാ സത്താ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപജ്ജന്തീ"തി.

൩൦൫. "മിച്ഛാദിട്ഠികസ്സ, ഭിക്ഖവേ, പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ യഞ്ചേവ കായകമ്മം യഥാദിട്ഠി സമത്തം സമാദിന്നം യഞ്ച വചീകമ്മം...പേ॰... യഞ്ച മനോകമ്മം യഥാദിട്ഠി സമത്തം സമാദിന്നം യാ ച ചേതനാ യാ ച പത്ഥനാ യോ ച പണിധി യേ ച സങ്ഖാരാ സബ്ബേ തേ ധമ്മാ അനിട്ഠായ അകന്തായ അമനാപായ അഹിതായ ദുക്ഖായ സംവത്തന്തി. തം കിസ്സ ഹേതു? ദിട്ഠി ഹിസ്സ [ദിട്ഠി ഹി (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)], ഭിക്ഖവേ, പാപികാ. സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ , നിമ്ബബീജം വാ കോസാതകിബീജം വാ തിത്തകലാബുബീജം വാ അല്ലായ പഥവിയാ [പഠവിയാ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] നിക്ഖിത്തം യഞ്ചേവ പഥവിരസം ഉപാദിയതി യഞ്ച ആപോരസം ഉപാദിയതി സബ്ബം തം തിത്തകത്തായ കടുകത്തായ അസാതത്തായ സംവത്തതി. തം കിസ്സ ഹേതു? ബീജം ഹിസ്സ [വീജം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)], ഭിക്ഖവേ, പാപകം. ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, മിച്ഛാദിട്ഠികസ്സ പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ യഞ്ചേവ കായകമ്മം യഥാദിട്ഠി സമത്തം സമാദിന്നം യഞ്ച വചീകമ്മം...പേ॰... യഞ്ച മനോകമ്മം യഥാദിട്ഠി സമത്തം സമാദിന്നം യാ ച ചേതനാ യാ ച പത്ഥനാ യോ ച പണിധി യേ ച സങ്ഖാരാ സബ്ബേ തേ ധമ്മാ അനിട്ഠായ അകന്തായ അമനാപായ അഹിതായ ദുക്ഖായ സംവത്തന്തി. തം കിസ്സ ഹേതു? ദിട്ഠി ഹിസ്സ, ഭിക്ഖവേ, പാപികാ"തി.

൩൦൬. "സമ്മാദിട്ഠികസ്സ, ഭിക്ഖവേ, പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ യഞ്ചേവ കായകമ്മം യഥാദിട്ഠി സമത്തം സമാദിന്നം യഞ്ച വചീകമ്മം...പേ॰... യഞ്ച മനോകമ്മം യഥാദിട്ഠി സമത്തം സമാദിന്നം യാ ച ചേതനാ യാ ച പത്ഥനാ യോ ച പണിധി യേ ച സങ്ഖാരാ സബ്ബേ തേ ധമ്മാ ഇട്ഠായ കന്തായ മനാപായ ഹിതായ സുഖായ സംവത്തന്തി. തം കിസ്സ ഹേതു? ദിട്ഠി ഹിസ്സ, ഭിക്ഖവേ,

ഭദ്ദികാ. സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, ഉച്ഛുബീജം വാ സാലിബീജം വാ മുദ്ദികാബീജം വാ അല്ലായ പഥവിയാ നിക്ഖിത്തം യഞ്ചേവ പഥവിരസം ഉപാദിയതി യഞ്ച ആപോരസം ഉപാദിയതി സബ്ബം തം മധുരത്തായ സാതത്തായ അസേചനകത്തായ സംവത്തതി. തം കിസ്സ ഹേതു? ബീജം ഹിസ്സ, ഭിക്ഖവേ, ഭദ്ദകം. ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, സമ്മാദിട്ഠികസ്സ പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ യഞ്ചേവ കായകമ്മം യഥാദിട്ഠി സമത്തം സമാദിന്നം യഞ്ച വചീകമ്മം…പേ॰… യഞ്ച മനോകമ്മം യഥാദിട്ഠി സമത്തം സമാദിന്നം യാ ച ചേതനാ യാ ച പത്ഥനാ യോ ച പണിധി യേ ച സങ്ഖാരാ സബ്ബേ തേ ധമ്മാ ഇട്ഠായ കന്തായ മനാപായ ഹിതായ സുഖായ സംവത്തന്തി. തം കിസ്സ ഹേതു? ദിട്ഠി ഹിസ്സ, ഭിക്ഖവേ, ഭദ്ദികാ''തി.

വഗ്ഗോ ദുതിയോ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

൩൦൩. ''ഏകപുഗ്ഗലോ , ഭിക്ഖവേ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി ബഹുജനഅഹിതായ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാനം. കതമോ ഏകപുഗ്ഗലോ? മിച്ഛാദിട്ഠികോ ഹോതി വിപരീതദസ്സനോ. സോ ബഹുജനം സദ്ധമ്മാ വുട്ഠാപേത്വാ അസദ്ധമ്മേ പതിട്ഠാപേതി. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകപുഗ്ഗലോ ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി ബഹുജനഅഹിതായ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാന''ന്തി.

൩൦൪. ''ഏകപുഗ്ഗലോ, ഭിക്ഖവേ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി ബഹുജനഹിതായ ബഹുജനസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാനം. കതമോ ഏകപുഗ്ഗലോ? സമ്മാദിട്ഠികോ ഹോതി അവിപരീതദസ്സനോ. സോ ബഹുജനം അസദ്ധമ്മാ വുട്ഠാപേത്വാ സദ്ധമ്മേ പതിട്ഠാപേതി. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകപുഗ്ഗലോ ലോകേ ഉപപജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി ബഹുജനഹിതായ ബഹുജനസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാന''ന്തി.

൩൦൫. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി യം ഏവം മഹാസാവജ്ജം യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മിച്ഛാദിട്ഠി. മിച്ഛാദിട്ഠിപരമാനി, ഭിക്ഖവേ, മഹാസാവജ്ജാനീ''തി [വജ്ജാനീതി (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰)].

൩൦൬. ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകപുഗ്ഗലമ്പി സമനുപസ്സാമി യോ ഏവം ബഹുജനഅഹിതായ പടിപന്നോ ബഹുജനഅസുഖായ, ബഹുനോ ജനസ്സ അനത്ഥായ അഹിതായ ദുക്ഖായ ദേവമനുസ്സാനം യഥയിദം, ഭിക്ഖവേ, മക്ഖലി മോഘപുരിസോ. സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, നദീമുഖേ ഖിപ്പം [ഖിപം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ഉഡ്ഡേയ്യ [ഓഡ്ഡേയ്യ (സീ॰), ഉജ്ഝേയ്യ (ക॰)] ബഹൂനം മച്ഛാനം അഹിതായ ദുക്ഖായ അനയായ ബ്യസനായ; ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ , മക്ഖലി മോഘപുരിസോ മനുസ്സഖിപ്പം മഞ്ഞേ ലോകേ ഉപ്പന്നോ ബഹൂനം സത്താനം അഹിതായ ദുക്ഖായ അനയായ ബ്യസനായാ''തി.

൩൦൭. ''ദുരക്ഖാതേ , ഭിക്ഖവേ, ധമ്മവിനയേ യോ ച സമാദപേതി [സമാദാപേതി (?)] യഞ്ച സമാദപേതി യോ ച സമാദപിതോ തഥത്തായ

പടിപജ്ജതി സബ്ബേ തേ ബഹും അപുഞ്ഞം പസവന്തി. തം കിസ്സ ഹേതു? ദുരക്ഖാതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മസ്സാ''തി.

൩൧൩. ''സ്വാക്ഖാതേ , ഭിക്ഖവേ, ധമ്മവിനയേ യോ ച സമാദപേതി യഞ്ച സമാദപേതി യോ ച സമാദപിതോ തഥത്തായ പടിപജ്ജതി സബ്ബേ തേ ബഹും പുഞ്ഞം പസവന്തി. തം കിസ്സ ഹേതു? സ്വാക്ഖാതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മസ്സാ''തി.

൩൧൪. ''ദുരക്ഖാതേ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മവിനയേ ദായകേന മത്താ ജാനിതബ്ബാ, നോ പടിഗ്ഗാഹകേന. തം കിസ്സ ഹേതു? ദുരക്ഖാതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മസ്സാ''തി.

൩൧൫. ''സ്വാക്ഖാതേ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മവിനയേ പടിഗ്ഗാഹകേന മത്താ ജാനിതബ്ബാ, നോ ദായകേന. തം കിസ്സ ഹേതു? സ്വാക്ഖാതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മസ്സാ''തി.

൩൧൬. ''ദുരക്ഖാതേ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മവിനയേ യോ ആരദ്ധവീരിയോ സോ ദുക്ഖം വിഹരതി. തം കിസ്സ ഹേതു? ദുരക്ഖാതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മസ്സാ''തി.

൩൧൭. ''സ്വാക്ഖാതേ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മവിനയേ യോ കുസീതോ സോ ദുക്ഖം വിഹരതി. തം കിസ്സ ഹേതു? സ്വാക്ഖാതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മസ്സാ''തി.

൩൧൮. ''ദുരക്ഖാതേ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മവിനയേ യോ കുസീതോ സോ സുഖം വിഹരതി . തം കിസ്സ ഹേതു? ദുരക്ഖാതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മസ്സാ''തി.

൩൧൯. ''സ്വാക്ഖാതേ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മവിനയേ യോ ആരദ്ധവീരിയോ സോ സുഖം വിഹരതി. തം കിസ്സ ഹേതു? സ്വാക്ഖാതത്താ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മസ്സാ''തി.

൩൨൦. ''സേയ്യഥാപി , ഭിക്ഖവേ, അപ്പമത്തകോപി ഗൂഥോ ദുഗ്ഗന്ധോ ഹോതി; ഏവമേവം ഖോ അഹം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പമത്തകമ്പി ഭവം ന വണ്ണേമി, അന്തമസോ അച്ഛരാസങ്ഘാതമത്തമ്പി''.

൩൨൧. ''സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, അപ്പമത്തകമ്പി മുത്തം ദുഗ്ഗന്ധം ഹോതി... അപ്പമത്തകോപി ഖേളോ ദുഗ്ഗന്ധോ ഹോതി... അപ്പമത്തകോപി പുബ്ബോ ദുഗ്ഗന്ധോ ഹോതി... അപ്പമത്തകമ്പി ലോഹിതം ദുഗ്ഗന്ധം ഹോതി; ഏവമേവം ഖോ അഹം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പമത്തകമ്പി ഭവം ന വണ്ണേമി, അന്തമസോ അച്ഛരാസങ്ഘാതമത്തമ്പി''.

വഗ്ഗോ തതിയോ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

൩൨൨. ''സേയ്യഥാപി , ഭിക്ഖവേ, അപ്പമത്തകം ഇമസ്മിം ജമ്ബുദീപേ ആരാമരാമണേയ്യകം വനരാമണേയ്യകം ഭൂമിരാമണേയ്യകം പോക്ഖരണിരാമണേയ്യകം; അഥ ഖോ ഏതദേവ ബഹുതരം യദിദം ഉക്കൂലവികൂലം നദീവിദുഗ്ഗം ഖാണുകണ്ടകട്ഠാനം [ഖാണുകണ്ഡകധാനം (സീ॰

പീ॰)] പബ്ബതവിസമം; ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ ഥലജാ, അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ ഓദകാ’’.

൩൨൩. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ മനുസ്സേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ അഞ്ഞത്ര മനുസ്സേഹി പച്ചാജായന്തി.

... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ മജ്ഝിമേസു ജനപദേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ പച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു പച്ചാജായന്തി അവിഞ്ഞാതാരേസു മിലക്ഖേസു [മിലക്ഖൂസു (ക॰)].

൩൨൪. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ പഞ്ഞവന്തോ അജളാ അനേളമൂഗാ പടിബലാ സുഭാസിതദുബ്ഭാസിതസ്സ അത്ഥമഞ്ഞാതും; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ ദുപ്പഞ്ഞാ ജളാ ഏളമൂഗാ ന പടിബലാ സുഭാസിതദുബ്ഭാസിതസ്സ അത്ഥമഞ്ഞാതും.

൩൨൫. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ അരിയേന പഞ്ഞാചക്ഖുനാ സമന്നാഗതാ; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ അവിജ്ജാഗതാ സമ്മൂള്ഹാ.

൩൨൬. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ ലഭന്തി തഥാഗതം ദസ്സനായ; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ ന ലഭന്തി തഥാഗതം ദസ്സനായ.

൩൨൭. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ ലഭന്തി തഥാഗതപ്പവേദിതം ധമ്മവിനയം സവനായ; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ ന ലഭന്തി തഥാഗതപ്പവേദിതം ധമ്മവിനയം സവനായ.

൩൨൮. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ സുത്വാ ധമ്മം ധാരേന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ സുത്വാ ധമ്മം ന ധാരേന്തി.

൩൨൯. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ ധാതാനം [ധതാനം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ധമ്മാനം അത്ഥം ഉപപരിക്ഖന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ ധാതാനം ധമ്മാനം അത്ഥം ന ഉപപരിക്ഖന്തി.

൩൩൦. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ അത്ഥമഞ്ഞായ ധമ്മമഞ്ഞായ ധമ്മാനുധമ്മം പടിപജ്ജന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ അത്ഥമഞ്ഞായ ധമ്മമഞ്ഞായ ധമ്മാനുധമ്മം ന പടിപജ്ജന്തി.

൩൩൧. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ സംവേജനിയേസു ഠാനേസു സംവിജ്ജന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ സംവേജനിയേസു ഠാനേസു ന സംവിജ്ജന്തി.

൩൩൨. … ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ സംവിഗ്ഗാ യോനിസോ പദഹന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ സംവിഗ്ഗാ യോനിസോ ന പദഹന്തി.

൩൩൩. … ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ വവസ്സഗ്ഗാരമ്മണം കരിത്വാ ലഭന്തി സമാധിം [ചിത്തസ്സ സമാധിം (സീ॰)] ലഭന്തി ചിത്തസ്സേകഗ്ഗതം [ചിത്തസ്സേകഗ്ഗം (സീ॰)]; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ വവസ്സഗ്ഗാരമ്മണം കരിത്വാ ന ലഭന്തി സമാധിം ന ലഭന്തി ചിത്തസ്സേകഗ്ഗതം.

൩൩൪. … ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ അന്നഗ്ഗരസഗ്ഗാനം ലാഭിനോ; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ അന്നഗ്ഗരസഗ്ഗാനം ന ലാഭിനോ, ഉഞ്ഛേന കപാലാഭതേന യാപേന്തി.

൩൩൫. … ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ അത്ഥരസസ്സ ധമ്മരസസ്സ വിമുത്തിരസസ്സ ലാഭിനോ; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ അത്ഥരസസ്സ ധമ്മരസസ്സ വിമുത്തിരസസ്സ ന ലാഭിനോ. തസ്മാതിഹ, ഭിക്ഖവേ , ഏവം സിക്ഖിതബ്ബം - അത്ഥരസസ്സ ധമ്മരസസ്സ വിമുത്തിരസസ്സ ലാഭിനോ ഭവിസ്സാമാതി. ഏവഞ്ഹി വോ, ഭിക്ഖവേ, സിക്ഖിതബ്ബന്തി.

൩൩൬-൩൩൮. ‘‘സേയ്യഥാപി , ഭിക്ഖവേ, അപ്പമത്തകം ഇമസ്മിം ജമ്ബുദീപേ ആരാമരാമണേയ്യകം വനരാമണേയ്യകം ഭൂമിരാമണേയ്യകം പോക്ഖരണിരാമണേയ്യകം; അഥ ഖോ ഏതദേവ ബഹുതരം യദിദം ഉക്കൂലവികൂലം നദീവിദുഗ്ഗം ഖാണുകണ്ടകട്ഠാനം പബ്ബതവിസമം. ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ മനുസ്സാ ചുതാ മനുസ്സേസു പച്ചാജായന്തി, അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ മനുസ്സാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി…പേ॰… തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി…പേ॰… പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി’’.

൩൩൯-൩൪൧. … ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ മനുസ്സാ ചുതാ ദേവേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ മനുസ്സാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി… തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി… പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

൩൪൨-൩൪൪. … ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ ദേവാ ചുതാ ദേവേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ ദേവാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി… തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി… പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

൩൪൫-൩൪൭. … ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ ദേവാ ചുതാ മനുസ്സേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ ദേവാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി… തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി… പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

൩൪൮-൩൫൦. … ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ നിരയാ ചുതാ മനുസ്സേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ

ബഹുതരാ യേ നിരയാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി... തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി... പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

൩൪൨-൩൪൩. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ നിരയാ ചുതാ ദേവേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ നിരയാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി... തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി... പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

൩൪൪-൩൪൫. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ തിരച്ഛാനയോനിയാ ചുതാ മനുസ്സേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ തിരച്ഛാനയോനിയാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി... തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി... പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

൩൪൬-൩൪൭. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ തിരച്ഛാനയോനിയാ ചുതാ ദേവേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ തിരച്ഛാനയോനിയാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി... തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി... പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

൩൫൦-൩൫൧. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ പേത്തിവിസയാ ചുതാ മനുസ്സേസു പച്ചാജായന്തി; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ പേത്തിവിസയാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി... തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി... പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

൩൫൩-൩൫൪. ... ഏവമേവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അപ്പകാ തേ സത്താ യേ പേത്തിവിസയാ ചുതാ ദേവേസു പച്ചാജായന്തി ; അഥ ഖോ ഏതേവ സത്താ ബഹുതരാ യേ പേത്തിവിസയാ ചുതാ നിരയേ പച്ചാജായന്തി... തിരച്ഛാനയോനിയാ പച്ചാജായന്തി... പേത്തിവിസയേ പച്ചാജായന്തി.

വഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

ജമ്ബുദീപപേയ്യാലോ നിട്ഠിതോ.

ഏകധമ്മപാളി സോളസമോ.

൧൭. പസാദകരധമ്മവഗ്ഗോ

൩൯൪-൪൧൦. ‘‘അദ്ധമിദം , ഭിക്ഖവേ, ലാഭാനം യദിദം ആരഞ്ഞികത്തം [അരഞ്ഞകത്തം (സബ്ബത്ഥ)] …പേ॰… പിണ്ഡപാതികത്തം… പംസുകൂലികത്തം… തേചീവരികത്തം… ധമ്മകഥികത്തം… വിനയധരത്തം [വിനയധരകത്തം (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰ ക॰)] … ബാഹുസച്ചം… ഥാവരേയ്യം… ആകപ്പസമ്പദാ… പരിവാരസമ്പദാ… മഹാപരിവാരതാ… കോലപുത്തി… വണ്ണപോക്ഖരതാ… കല്യാണവാക്കരണതാ… അപ്പിച്ഛതാ… അപ്പാബാധതാ’’തി.

സോളസ പസാദകരധമ്മാ നിട്ഠിതാ.

പസാദകരധമ്മവഗ്ഗോ സത്തരസമോ.

൧൭. അപരഅച്ഛരാസങ്ഘാതവഗ്ഗോ

൩൮൨. "അച്ഛരാസങ്ഘാതമത്തമ്പി ചേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു പഠമം ഝാനം ഭാവേതി, അയം വുച്ചതി, ഭിക്ഖവേ - 'ഭിക്ഖു അരിത്തജ്ഝാനോ വിഹരതി, സത്ഥുസാസനകരോ ഓവാദപതികരോ, അമോഘം രട്ഠപിണ്ഡം ഭുഞ്ജതി'. കോ പന വാദോ യേ നം ബഹുലീകരോന്തീ"തി!

൩൮൩-൩൮൯. "അച്ഛരാസങ്ഘാതമത്തമ്പി ചേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ദുതിയം ഝാനം ഭാവേതി...പേ॰... തതിയം ഝാനം ഭാവേതി...പേ॰... ചതുത്ഥം ഝാനം ഭാവേതി...പേ॰... മേത്തം ചേതോവിമുത്തിം ഭാവേതി...പേ॰... കരുണം ചേതോവിമുത്തിം ഭാവേതി...പേ॰... മുദിതം ചേതോവിമുത്തിം ഭാവേതി...പേ॰... ഉപേക്ഖം ചേതോവിമുത്തിം ഭാവേതി...പേ॰....

൩൯൦-൩൯൩. കായേ കായാനുപസ്സീ വിഹരതി ആതാപീ സമ്പജാനോ സതിമാ വിനേയ്യ ലോകേ അഭിജ്ഝാദോമനസ്സം; വേദനാസു വേദനാനുപസ്സീ വിഹരതി...പേ॰... ചിത്തേ ചിത്താനുപസ്സീ വിഹരതി...പേ॰... ധമ്മേസു ധമ്മാനുപസ്സീ വിഹരതി ആതാപീ സമ്പജാനോ സതിമാ വിനേയ്യ ലോകേ അഭിജ്ഝാദോമനസ്സം.

൩൯൪-൩൯൭. അനുപ്പന്നാനം പാപകാനം അകുസലാനം ധമ്മാനം അനുപ്പാദായ ഛന്ദം ജനേതി വായമതി വീരിയം [വിരിയം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ആരഭതി ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതി പദഹതി; ഉപ്പന്നാനം പാപകാനം അകുസലാനം ധമ്മാനം പഹാനായ ഛന്ദം ജനേതി വായമതി വീരിയം ആരഭതി ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതി പദഹതി. അനുപ്പന്നാനം കുസലാനം ധമ്മാനം ഉപ്പാദായ ഛന്ദം ജനേതി വായമതി വീരിയം ആരഭതി ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതി പദഹതി; ഉപ്പന്നാനം കുസലാനം ധമ്മാനം ഠിതിയാ അസമ്മോസായ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ ഭാവനായ പാരിപൂരിയാ ഛന്ദം ജനേതി വായമതി വീരിയം ആരഭതി ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതി പദഹതി.

൩൯൮-൪൦൧. ഛന്ദസമാധിപധാനസങ്ഖാരസമന്നാഗതം ഇദ്ധിപാദം ഭാവേതി... വീരിയസമാധിപധാനസങ്ഖാരസമന്നാഗതം ഇദ്ധിപാദം ഭാവേതി... ചിത്തസമാധിപധാനസങ്ഖാരസമന്നാഗതം ഇദ്ധിപാദം ഭാവേതി... വീമംസാസമാധിപധാനസങ്ഖാരസമന്നാഗതം ഇദ്ധിപാദം ഭാവേതി....

൪൦൨-൪൦൬. സദ്ധിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... വീരിയിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... സതിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... സമാധിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... പഞ്ഞിന്ദ്രിയം ഭാവേതി....

൪൦൭-൪൧൧. സദ്ധാബലം ഭാവേതി... വീരിയബലം ഭാവേതി... സതിബലം ഭാവേതി... സമാധിബലം ഭാവേതി... പഞ്ഞാബലം ഭാവേതി....

൪൧൨-൪൧൮. സതിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതി... ധമ്മവിചയസമ്ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതി... വീരിയസമ്ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതി... പീതിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതി... പസ്സദ്ധിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതി... സമാധിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതി... ഉപേക്ഖാസമ്ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതി....

൪൩൯-൪൭൬. സമ്മാദിട്ഠിം ഭാവേതി... സമ്മാസങ്കപ്പം ഭാവേതി... സമ്മാവാചം ഭാവേതി... സമ്മാകമ്മന്തം ഭാവേതി... സമ്മാആജീവം ഭാവേതി... സമ്മാവായാമം ഭാവേതി... സമ്മാസതിം ഭാവേതി... സമ്മാസമാധിം ഭാവേതി....

൪൭൭-൪൮൪. [ദീ॰ നി॰ ൨.൩൭൮; മ॰ നി॰ ൨.൨൪൯; അ॰ നി॰ ൮.൬൫] അജ്ഝത്തം രൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി പരിത്താനി സുവണ്ണദുബ്ബണ്ണാനി. 'താനി അഭിഭുയ്യ ജാനാമി പസ്സാമീ'തി - ഏവംസഞ്ഞീ ഹോതി... അജ്ഝത്തം രൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി അപ്പമാണാനി സുവണ്ണദുബ്ബണ്ണാനി. 'താനി അഭിഭുയ്യ ജാനാമി പസ്സാമീ'തി - ഏവംസഞ്ഞീ ഹോതി... അജ്ഝത്തം അരൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി പരിത്താനി സുവണ്ണദുബ്ബണ്ണാനി. 'താനി അഭിഭുയ്യ ജാനാമി പസ്സാമീ'തി - ഏവംസഞ്ഞീ ഹോതി... അജ്ഝത്തം അരൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി അപ്പമാണാനി സുവണ്ണദുബ്ബണ്ണാനി. 'താനി അഭിഭുയ്യ ജാനാമി പസ്സാമീ'തി - ഏവംസഞ്ഞീ ഹോതി... അജ്ഝത്തം അരൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി നീലാനി നീലവണ്ണാനി നീലനിദസ്സനാനി നീലനിഭാസാനി. 'താനി അഭിഭുയ്യ ജാനാമി പസ്സാമീ'തി - ഏവംസഞ്ഞീ ഹോതി... അജ്ഝത്തം അരൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി പീതാനി പീതവണ്ണാനി പീതനിദസ്സനാനി പീതനിഭാസാനി. 'താനി അഭിഭുയ്യ ജാനാമി പസ്സാമീ'തി - ഏവംസഞ്ഞീ ഹോതി... അജ്ഝത്തം അരൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി ലോഹിതകാനി ലോഹിതകവണ്ണാനി ലോഹിതകനിദസ്സനാനി ലോഹിതകനിഭാസാനി. 'താനി അഭിഭുയ്യ ജാനാമി പസ്സാമീ'തി ഏവംസഞ്ഞീ ഹോതി... അജ്ഝത്തം അരൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി ഓദാതാനി ഓദാതവണ്ണാനി ഓദാതനിദസ്സനാനി ഓദാതനിഭാസാനി. 'താനി അഭിഭുയ്യ ജാനാമി പസ്സാമീ'തി - ഏവംസഞ്ഞീ ഹോതി....

൪൮൫-൪൯൨. രൂപീ രൂപാനി പസ്സതി... അജ്ഝത്തം അരൂപസഞ്ഞീ ബഹിദ്ധാ രൂപാനി പസ്സതി സുഭന്തേവ അധിമുത്തോ ഹോതി... സബ്ബസോ രൂപസഞ്ഞാനം സമതിക്കമാ പടിഘസഞ്ഞാനം അത്ഥങ്ഗമാ നാനത്തസഞ്ഞാനം അമനസികാരാ അനന്തോ ആകാസോതി ആകാസാനഞ്ചായതനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി... സബ്ബസോ ആകാസാനഞ്ചായതനം സമതിക്കമ്മ അനന്തം വിഞ്ഞാണന്തി വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി... സബ്ബസോ വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം സമതിക്കമ്മ നത്ഥി കിഞ്ചീതി ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി... സബ്ബസോ ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം സമതിക്കമ്മ നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി... സബ്ബസോ നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമതിക്കമ്മ സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി....

൪൯൩-൫൦൨. പഥവീകസിണം ഭാവേതി... ആപോകസിണം ഭാവേതി... തേജോകസിണം ഭാവേതി... വായോകസിണം ഭാവേതി... നീലകസിണം ഭാവേതി... പീതകസിണം ഭാവേതി... ലോഹിതകസിണം ഭാവേതി... ഓദാതകസിണം ഭാവേതി... ആകാസകസിണം ഭാവേതി... വിഞ്ഞാണകസിണം ഭാവേതി....

൫൦൩-൫൧൨. അസുഭസഞ്ഞം ഭാവേതി... മരണസഞ്ഞം ഭാവേതി... ആഹാരേ പടികൂലസഞ്ഞം ഭാവേതി... സബ്ബലോകേ അനഭിരതിസഞ്ഞം [അനഭിരതസഞ്ഞം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ഭാവേതി... അനിച്ചസഞ്ഞം ഭാവേതി... അനിച്ചേ ദുക്ഖസഞ്ഞം ഭാവേതി... ദുക്ഖേ അനത്തസഞ്ഞം ഭാവേതി... പഹാനസഞ്ഞം ഭാവേതി... വിരാഗസഞ്ഞം ഭാവേതി... നിരോധസഞ്ഞം ഭാവേതി....

൪൬൩-൪൭൨. അനിച്ചസഞ്ഞം ഭാവേതി... അനത്തസഞ്ഞം ഭാവേതി... മരണസഞ്ഞം ഭാവേതി... ആഹാരേ പടികൂലസഞ്ഞം ഭാവേതി... സബ്ബലോകേ അനഭിരതിസഞ്ഞം ഭാവേതി... അട്ഠികസഞ്ഞം ഭാവേതി... പുളവകസഞ്ഞം [പുള്ളുവകസഞ്ഞം (ക॰)] ഭാവേതി... വിനീലകസഞ്ഞം ഭാവേതി... വിച്ഛിദ്ദകസഞ്ഞം ഭാവേതി... ഉദ്ധുമാതകസഞ്ഞം ഭാവേതി....

൪൭൩-൪൮൨. ബുദ്ധാനുസ്സതിം ഭാവേതി... ധമ്മാനുസ്സതിം ഭാവേതി... സങ്ഘാനുസ്സതിം ഭാവേതി... സീലാനുസ്സതിം ഭാവേതി... ചാഗാനുസ്സതിം ഭാവേതി... ദേവതാനുസ്സതിം ഭാവേതി... ആനാപാനസ്സതിം ഭാവേതി... മരണസ്സതിം ഭാവേതി... കായഗതാസതിം ഭാവേതി... ഉപസമാനുസ്സതിം ഭാവേതി....

൪൮൩-൪൯൨. പഠമജ്ഝാനസഹഗതം സദ്ധിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... വീരിയിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... സതിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... സമാധിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... പഞ്ഞിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... സദ്ധാബലം ഭാവേതി... വീരിയബലം ഭാവേതി... സതിബലം ഭാവേതി... സമാധിബലം ഭാവേതി... പഞ്ഞാബലം ഭാവേതി....

൪൯൩-൫൬൨. ''ദുതിയജ്ഝാനസഹഗതം...പേ॰... തതിയജ്ഝാനസഹഗതം...പേ॰... ചതുത്ഥജ്ഝാനസഹഗതം...പേ॰... മേത്താസഹഗതം...പേ॰... കരുണാസഹഗതം...പേ॰... മുദിതാസഹഗതം...പേ॰... ഉപേക്ഖാസഹഗതം സദ്ധിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... വീരിയിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... സതിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... സമാധിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... പഞ്ഞിന്ദ്രിയം ഭാവേതി... സദ്ധാബലം ഭാവേതി... വീരിയബലം ഭാവേതി... സതിബലം ഭാവേതി... സമാധിബലം ഭാവേതി... പഞ്ഞാബലം ഭാവേതി. അയം വുച്ചതി, ഭിക്ഖവേ - 'ഭിക്ഖു അരിത്തജ്ഝാനോ വിഹരതി സത്ഥുസാസനകരോ ഓവാദപതികരോ, അമോഘം രട്ഠപിണ്ഡം ഭുഞ്ജതി'. കോ പന വാദോ യേ നം ബഹുലീകരോന്തീ''തി!

അപരഅച്ഛരാസങ്ഘാതവഗ്ഗോ അട്ഠാരസമോ.

൧൯. കായഗതാസതിവഗ്ഗോ

൫൬൩. “യസ്സ കസ്സചി, ഭിക്ഖവേ, മഹാസമുദ്ദോ ചേതസാ ഫുടോ അന്തോഗധാ തസ്സ കുന്നദിയോ യാ കാചി സമുദ്ദങ്ഗമാ; ഏവമേവം, ഭിക്ഖവേ, യസ്സ കസ്സചി കായഗതാ സതി ഭാവിതാ ബഹുലീകതാ അന്തോഗധാ തസ്സ കുസലാ ധമ്മാ യേ കേചി വിജ്ജാഭാഗിയാ”തി.

൫൬൪-൫൭൦. “ഏകധമ്മോ, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ മഹതോ സംവേഗായ സംവത്തതി... മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി... മഹതോ യോഗക്ഖേമായ സംവത്തതി... സതിസമ്പജഞ്ഞായ സംവത്തതി... ഞാണദസ്സനപ്പടിലാഭായ സംവത്തതി... ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരായ സംവത്തതി... വിജ്ജാവിമുത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതി. കതമോ ഏകധമ്മോ? കായഗതാ സതി. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ മഹതോ സംവേഗായ സംവത്തതി... മഹതോ അത്ഥായ സംവത്തതി... മഹതോ യോഗക്ഖേമായ സംവത്തതി... സതിസമ്പജഞ്ഞായ സംവത്തതി... ഞാണദസ്സനപ്പടിലാഭായ സംവത്തതി... ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരായ സംവത്തതി... വിജ്ജാവിമുത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതീ”തി.

൫൭൧. “ഏകധമ്മേ , ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ കായോപി പസ്സമ്ഭതി, ചിത്തമ്പി പസ്സമ്ഭതി, വിതക്കവിചാരാപി വൂപസമ്മന്തി, കേവലാപി വിജ്ജാഭാഗിയാ ധമ്മാ ഭാവനാപാരിപൂരിം ഗച്ഛന്തി. കതമസ്മിം ഏകധമ്മേ? കായഗതായ സതിയാ. ഇമസ്മിം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മേ ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ കായോപി പസ്സമ്ഭതി, ചിത്തമ്പി പസ്സമ്ഭതി, വിതക്കവിചാരാപി വൂപസമ്മന്തി, കേവലാപി വിജ്ജാഭാഗിയാ ധമ്മാ ഭാവനാപാരിപൂരിം ഗച്ഛന്തീ”തി.

൫൭൨. “ഏകധമ്മേ, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ നുപ്പജ്ജന്തി, ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പഹീയന്തി. കതമസ്മിം ഏകധമ്മേ? കായഗതായ സതിയാ. ഇമസ്മിം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മേ ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ അനുപ്പന്നാ ചേവ അകുസലാ ധമ്മാ നുപ്പജ്ജന്തി, ഉപ്പന്നാ ച അകുസലാ ധമ്മാ പഹീയന്തീ”തി.

൫൭൩. “ഏകധമ്മേ , ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തന്തി. കതമസ്മിം ഏകധമ്മേ? കായഗതായ സതിയാ. ഇമസ്മിം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മേ ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ അനുപ്പന്നാ ചേവ കുസലാ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ഉപ്പന്നാ ച കുസലാ ധമ്മാ ഭിയ്യോഭാവായ വേപുല്ലായ സംവത്തന്തീ”തി.

൫൭൪. “ഏകധമ്മേ, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ അവിജ്ജാ പഹീയതി, വിജ്ജാ ഉപ്പജ്ജതി, അസ്മിമാനോ പഹീയതി, അനുസയാ സമുഗ്ഘാതം ഗച്ഛന്തി, സംയോജനാ പഹീയന്തി. കതമസ്മിം ഏകധമ്മേ? കായഗതായ സതിയാ. ഇമസ്മിം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മേ ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ അവിജ്ജാ പഹീയതി, വിജ്ജാ ഉപ്പജ്ജതി, അസ്മിമാനോ പഹീയതി, അനുസയാ സമുഗ്ഘാതം ഗച്ഛന്തി, സംയോജനാ പഹീയന്തീ”തി.

൫൭൫-൫൭൬. ‘‘ഏകധമ്മോ, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ പഞ്ഞാപഭേദായ സംവത്തതി... അനുപാദാപരിനിബ്ബാനായ സംവത്തതി. കതമോ ഏകധമ്മോ? കായഗതാ സതി. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ പഞ്ഞാപഭേദായ സംവത്തതി... അനുപാദാപരിനിബ്ബാനായ സംവത്തതീ’’തി.

൫൭൭-൫൭൯. ‘‘ഏകധമ്മേ , ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ അനേകധാതുപടിവേധോ ഹോതി... നാനാധാതുപടിവേധോ ഹോതി... അനേകധാതുപടിസമ്ഭിദാ ഹോതി. കതമസ്മിം ഏകധമ്മേ? കായഗതായ സതിയാ. ഇമസ്മിം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മേ ഭാവിതേ ബഹുലീകതേ അനേകധാതുപടിവേധോ ഹോതി... നാനാധാതുപടിവേധോ ഹോതി... അനേകധാതുപടിസമ്ഭിദാ ഹോതീ’’തി.

൫൮൦-൫൮൩. ‘‘ഏകധമ്മോ, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതി... സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതി... അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതി... അരഹത്തഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതി. കതമോ ഏകധമ്മോ? കായഗതാ സതി. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതി... സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതി... അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതി... അരഹത്തഫലസച്ഛികിരിയായ സംവത്തതീ’’തി.

൫൮൪-൫൯൯. ‘‘ഏകധമ്മോ , ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ പഞ്ഞാപടിലാഭായ സംവത്തതി... പഞ്ഞാവുദ്ധിയാ സംവത്തതി... പഞ്ഞാവേപുല്ലായ സംവത്തതി... മഹാപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... പുഥുപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... വിപുലപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... ഗമ്ഭീരപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... അസാമന്തപഞ്ഞതായ [അസമത്ഥപഞ്ഞതായ (സ്യാ॰ കം॰), അസമത്തപഞ്ഞതായ (ക॰), അസമന്തപഞ്ഞതായ (ടീകാ) പടി॰ മ॰ അട്ഠ॰ ൨.൩.൧ പസ്സിതബ്ബം] സംവത്തതി... ഭൂരിപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... പഞ്ഞാബാഹുല്ലായ സംവത്തതി... സീഘപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... ലഹുപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... ഹാസപഞ്ഞതായ [ഹാസുപഞ്ഞതായ (സീ॰ പീ॰)] സംവത്തതി... ജവനപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... തിക്ഖപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... നിബ്ബേധികപഞ്ഞതായ സംവത്തതി. കതമോ ഏകധമ്മോ? കായഗതാ സതി. അയം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഏകധമ്മോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ പഞ്ഞാപടിലാഭായ സംവത്തതി... പഞ്ഞാവുദ്ധിയാ സംവത്തതി... പഞ്ഞാവേപുല്ലായ സംവത്തതി... മഹാപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... പുഥുപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... വിപുലപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... ഗമ്ഭീരപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... അസാമന്തപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... ഭൂരിപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... പഞ്ഞാബാഹുല്ലായ സംവത്തതി... സീഘപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... ലഹുപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... ഹാസപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... ജവനപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... തിക്ഖപഞ്ഞതായ സംവത്തതി... നിബ്ബേധികപഞ്ഞതായ സംവത്തതീ’’തി.

കായഗതാസതിവഗ്ഗോ ഏകൂനവീസതിമോ.

൨൦. അമതവഗ്ഗോ

൬൦൦. "അമതം തേ, ഭിക്ഖവേ, ന പരിഭുഞ്ജന്തി യേ കായഗതാസതിം ന പരിഭുഞ്ജന്തി. അമതം തേ, ഭിക്ഖവേ, പരിഭുഞ്ജന്തി യേ കായഗതാസതിം പരിഭുഞ്ജന്തീ"തി.

൬൦൧. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അപരിഭുത്തം യേസം കായഗതാസതി അപരിഭുത്താ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, പരിഭുത്തം യേസം കായഗതാസതി പരിഭുത്താ"തി.

൬൦൨. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, പരിഹീനം യേസം കായഗതാസതി പരിഹീനാ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അപരിഹീനം യേസം കായഗതാസതി അപരിഹീനാ"തി.

൬൦൩. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, വിരദ്ധം യേസം കായഗതാസതി വിരദ്ധാ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, ആരദ്ധം [അവിരദ്ധം (ക॰)] യേസം കായഗതാസതി ആരദ്ധാ"തി.

൬൦൪. "അമതം തേ, ഭിക്ഖവേ, പമാദിംസു യേ കായഗതാസതിം പമാദിംസു. അമതം തേ, ഭിക്ഖവേ, ന പമാദിംസു യേ കായഗതാസതിം ന പമാദിംസു".

൬൦൫. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, പമുട്ഠം യേസം കായഗതാസതി പമുട്ഠാ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അപ്പമുട്ഠം യേസം കായഗതാസതി അപ്പമുട്ഠാ"തി.

൬൦൬. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അനാസേവിതം യേസം കായഗതാസതി അനാസേവിതാ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതം യേസം കായഗതാസതി ആസേവിതാ"തി.

൬൦൭. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അഭാവിതം യേസം കായഗതാസതി അഭാവിതാ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, ഭാവിതം യേസം കായഗതാസതി ഭാവിതാ"തി.

൬൦൮. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അബഹുലീകതം യേസം കായഗതാസതി അബഹുലീകതാ . അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, ബഹുലീകതം യേസം കായഗതാസതി ബഹുലീകതാ"തി.

൬൦൯. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അനഭിഞ്ഞാതം യേസം കായഗതാസതി അനഭിഞ്ഞാതാ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അഭിഞ്ഞാതം യേസം കായഗതാസതി അഭിഞ്ഞാതാ"തി.

൬൧൦. "അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അപരിഞ്ഞാതം യേസം കായഗതാസതി അപരിഞ്ഞാതാ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, പരിഞ്ഞാതം യേസം കായഗതാസതി പരിഞ്ഞാതാ"തി.

൬൫൭. ‘‘അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, അസച്ഛികതം യേസം കായഗതാസതി അസച്ഛികതാ. അമതം തേസം, ഭിക്ഖവേ, സച്ഛികതം യേസം കായഗതാസതി സച്ഛികതാ’’തി. (….) [(ഏകകനിപാതസ്സ സുത്തസഹസ്സം സമത്തം.) (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)]

(ഇദമവോച ഭഗവാ. അത്തമനാ തേ ഭിക്ഖൂ ഭഗവതോ ഭാസിതം അഭിനന്ദുന്തി.) [( ) ഏത്ഥന്തരേ പാഠോ സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰ പോത്ഥകേസു നത്ഥി]

അമതവഗ്ഗോ വീസതിമോ.

ഏകകനിപാതപാളി നിട്ഠിതാ.